

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 19. tammikuuta 2015

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 1 60. vuosikerta

Vuosien 1917-1921 tapahtumista kertova kirja valmistumassa keväällä

Suvannon seudun sukututkimuspiirin aktiivit ovat tehneet viime vuodet töitä kootessaan tietoja vuosien 1917-1921 tapahtumista alueella. Kirja on nyt viittä vaille valmis ja tarkoitus julkistaa tulevana keväänä.

Suvannon seudun pitäjien uhrien määrä oli yhteensä 261. Näistä uhreista 70 oli pyhäjärveläistäustaisia. Sirpalemaisia lähdetietoja koostettaessa löytyi monen uhrin kohdalla koskettava tarina.

SIVU 2

Jalmari Pusa pitää puhetta vapaussodan muistopatsaan paljastustilaisuudessa 2.11.1919 Pyhjärven kirkolla. Kuva: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Tusina vuosia antoi tuhansia kokemuksia

Joulukuun lehdessä esiteltiin Vpl. Pyhäjärvi-seuran hallituksen uusi puheenjohtaja Riitta Hirvonen.

Pyysimme julkaistavaksi myös edellisen puheenjohtaja Kaarina Pärssisen ajatuksia Pyhäjärvi-seuran luotsaamisesta; kuten hän sanoo – tusina vuosia, tuhansia kokemuksia.

Kuvassa historian siipien havinaa, kun Vpl. Pyhäjärvi-seuran lipun naulaus tehtiin 2010 kevätkokouksen yhteydessä pidetyssä juhlassa. Naulausmestarina toimi seuran perustajajäsen ja ensimmäinen sihteeri, elokuvaneuvos Kari Uusitalo.

Viimeisenä naulaajana ennen naulausmestaria oli seuran puheenjohtajana toimineen vuoro napauttaa kuparinaulalla lippu tankoonsa. Kuva: Marketta Mattila.

SIVUT 6-7

**Kesän
2015
Pyhäjärvi-
juhlat**

**Sastamalassa
sunnuntaina
19.7.**

19. tammikuuta 2015

Säätiömme kuulumisia

Uusi vuosi on alkanut ja talvi tullut. Vaikka päivä on vielä lyhyt, kevättä kohti mennään. Vuoden vaihtuminen ja tulevan suunnittelu ovat tärkeitä asioita niin yksilön kuin yhteisönkin näkökulmasta katsottuna. Säätiömme toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen laatiminen ajoittuvat vuoden vaihtumisen jälkeiseen aikaan. Vaikka nuo tehtävät ovat osaavalle henkilölle tuttuja, vaativat ne kuitenkin huolellisuutta, tarkkuutta ja työrauhaa, jotta teksti ja numerot tulevat oikein kirjattua. Tämän jälkeen tilit ja toimintakertomus käsitellään hallituksen kokouksessa, hyväksytään allekirjoituksin ja toimitetaan tilintarkastajille käsittelyyn ja lausuntoa varten. Säätiömme hallintoneuvoston vuosikokouksessa 7.3.2015 esitetään mm. tilintarkastajien kertomukset, vahvistetaan tilinpäätökset ja päätetään tilivapauden myöntämisestä hallitukselle ja rahastonhoitajalle. Hallituksen tehtävänä on valmistella hyvissä ajoin uusi talousarvioehdotus ja toimintasuunnitelma hallintoneuvoston kokousta varten. Hallintoneuvoston kokouksessa käsitellään myös seuraavan toimikauden hallintoneuvoston ja hallituksen erovuoroiset jäsenvalinnat.

Vpl. Pyhäjärvi-juhlat järjestetään tänä vuonna Sastamalassa. Vammalan Karjalaseura r.y.:n väki otti haasteen vastaan järjestää juhlat sunnuntaina 19.7.2015. Puheenjohtaja Pertti Hakasen johtama juhlatoimikunta on kokoontunut jo neljä kertaa valmistelemaan juhlia, jotka kokeiluluontoisesti ovat nyt yksi päiväiset. Meille pyhäjärveläisille tämä on uutta, vaikka monet naapuripitäjät ovat siirtyneet tuohon käytäntöön jo aiemmin. Sunnuntain ohjelmaan sisältyy mm. Kaiun 100-vuotisjuhlaviestijuoksu, joka juostaan kirkkotilaisuuden jälkeen Keskusurheilukentällä. Sukuseminaari alkaa päiväjuhlan jälkeen. On ilolla todettava, että juhlatoimikunta on hyvin motivoitunut järjestelyihin ja tulossa on varmasti hyvät juhlat. Juhlsta saamamme palaute auttaa meitä tulevien vuosien juhla järjestelyissä. Lisätietoja juhlista voi lukea mm. Vpl. Pyhäjärvi-lehdistä, Vammalan Karjalaseura r.y.:n ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön kotisivuilta. Tervetuloa kaikki mukaan kesäiseen Sastamalaan. Alkanutta vuotta rikastuttavat myös monet merkkivuodet. Voimistelu- ja urheiluseura Kaiku on perustettu Pyhäjärvellä 100 vuotta sitten. Kaiku on kiirinyt kauas Pyhäjärveltä ja huomioidaan vuoden aikana mm. juhlaviestijuoksuna. Lämpimät ajatukset seuran perustajille, jäsenille ja jälkeläisille sekä nykyisille urheilijoille, joiden juuret ovat Vpl. Pyhäjärvellä. Talvisodan päättymisestä tulee kuluneeksi 75 vuotta 13.3.2015. Karjalan Liitto on toiminut 75 vuotta ja juhlii tapahtumaa 25.4.2015.

Lapin sota päättyi 70 vuotta sitten 27.4.1945. Monia Karjalaseuroja on perustettu 70 vuotta sitten. Näihin tapahtumiin palataan vielä kuluvan vuoden aikana. Hyvät lehtemme lukijat ja ystävät! Toivotan teille kaikille menestystä ja onnea vuodelle 2015.

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen
puheenjohtaja

Suvannon seutu 1917 – 1921

”Riston Ale – yksi sotatapahtumien uhreista”

Kirjatoimikunta on koonnut yhteen lukuisista lähteistä otsikossa mainittuun kirjaan vuoden 1918 vapaussodassa Kannaksella käytyjen taistelujen ajat, paikat ja menehtyneiden uhritiedot.

Kirjassa selvitetään, missä ja millaisissa tilanteissa pitäjämme joukot taistelivat sekä miten tapahtumat syntyivät ja kehittyivät.

Tavoitteena on sitoa uhritiedot sekä heidän kohtalonhetkiensä ajat ja paikat yhdeksi kokonaisuudeksi. Aikaisemmin sodan uhreista esitettyjen hajanaisten nimi- ja numerotietojen lisäksi monista henkilöistä on löytynyt täydentäviä lisätietoja kehyksiksi nimitietojen ympärille.

Tämän ohella pitäjäkohteisissa luvuissa kerrotaan, mitä muuta Suvannon pitäjissä tapahtui samoihin aikoihin, kun eturintamalla taisteltiin, ja miten elämä jatkui taistelujen jälkeisenä aikana.

Suvannon seudun pitäjien uhrien määrä oli yhteensä 261. Näistä uhreista 70 oli pyhäjärveläistäustaisia. Sirpalemaisia lähdetietoja koostettaessa löytyi monen uhrin kohdalla koskettava tarina. Oheisena on yksi niistä.

Kristian Aleksanteri Talja

Kristian Aleksanteri Talja, renki, syntynyt 1.1.1902 Vpl. Pyhäjärven Enkkuan kylässä nro 1. Vanhemmat: lampuotin poika Matti Talja ja Varpu Mustonen.

Talja oli lapsena huutolaisena ja 11-vuotiaasta lähtien toisten palveluksessa. Hän lähti vapaaehtoisena vapaussotaan ilmoittautuen 14.2.1918 Pyhäjärven esikunnalle, joka ei ensin tahtonut häntä hyväksyä hänen nuoren ikänsä ja pienuutensa johdosta.

Poika uhkasi lähteä yksin, ellei hän pääse joukkojen mukaan. Hänelle suostuttiin antamaan ratsuväen ki-

Oli siitä kulunut jo vuosia, kun isä oli hautahan viety. Vaan poikanen kapololapsena, viell' surusta ei kertoa tienney.

Poika kunnan hoitoon jäätyään sai kokea hän vilua ja nälkää. Näin huutolaisena kiertäessään sai kestää eloa synkkää.

Viisitoista kun hän täytti tarkalleen, silloin elonsa sai itse huolla. Hän tuumi, ett' isänmaan edestä jos urhona kerran sais kuolla.

Silloin sodan jo liekit sai leimuamaan. Kansan nousu ja kohina kuuluu. Niinpä joukkoja toistensa perästä Pyhäjärveltä Rautuhun muuttuu.

Oli joukossa poika myös pienoinen, kitukasvu ja kumara selkä. Into hänellä liekinä leimusi, hihkui joukosta, ”minä en pelkää”.

Olet liiaksi hento sä sotahan esikunnassa arveltiin. ”Menen yksin”, hän lausui, ”jos joukossa en pääse mä leikeihin”.

Niinpä päästettiin poika joukkohon. Ratsukivääri olalle pantiin. Eipä aikaa, kun urotekoja ”Riston Alesta” kuulla jo saatiin.

Aika kului ja kuumissa paikoissa joka päivä sai poikanen olla. Kuulasade kun kiivaana rapisi, poika tuumi: ”Sais enemmän tulla.”

Kerrankos jossain skrapelli räjähti, pojan tainnoksiin se nappaa. Siitä toinnuttuansa hän virkahtaa: ”Tykinkuula ei miestä voi tappaa.”

Jalkateränsä luoti kun lävisti, eikä astua maahan hän saanut. Vaan into ei sittenkään laimennut, ketjuun lähtö ei mielestä laannut.

Hän haavoittuneenakin ketjuhun kulki, työhönsä tuttuhun vielä. Ei tiennyt, ett' elonsa iloinen on loppuva kokonaan siellä.

”Isänmaata ei mahallaan varjella”, hän huusi ja kivelle nousi. Siinä kerran ja toisen laukaisi, niin silloin jo veressä sormi.

Hän taistonsa loppuun ol' taistellut ja kaatunut niin kuin mies. Jos kaatuu, niin urhona mainitaan. Sen eläissänsä hän ties.

vääri ja hänet lähetettiin Käisalmee. Päivän kuluttua hän pääsi Rautuun ja haavoittui siellä jalkaan.

Pian hän palasi rintamalle ja oli ensimmäisten rohkeampien miesten joukossa. Talja teki muutamaa päivää ennen kaatumistaan tiedusteluretken Raudun asema-aitauksen sisäpuolelle, missä kuulat vinkuivat hänen ympärillään repien vaatteet. Shrapnelli osui iltaamöhallä 30.3.1918 hänen rintalastan vasemmalle puolelle ja kulki kainalosta ulos. Vasen käsi oli ruhjoutunut.

Talja haudattiin 10.4.1918 Pyhäjärven sankarihautaan.

Kristian Aleksanteri Talja muistettiin Pyhäjärvellä nimellä ”Riston Ale”, joka johdettiin Aleksanterin isoisän nimestä, Risto Talja. Aleksanterin isä, Matti, kuoli 32-vuotiaana pojan ollessa vielä lapsi.

Tuntematon runoilija – liekö Enkkuasta, Alen kotikylästä – on kirjoittanut nuorukaisen lyhyestä elämästä oheisen liikuttavan runon, jonka alkuperäistä käsikirjoitusta on etsitty vuosikymmenien ajan. Se löytyi kansallisarkistosta.

Uhritietojen lisäksi kirjan henkilövalinnoissa on nostettu esiin henkilöitä, joilla

on tavalla tai toisella yhteys tuon ajan tapahtumiin. Vaikeat ja poikkeukselliset ajat toivat esiin yksilöitä, joiden toiminta normaaleissa oloissa ei erottuisi ympäristöstään. Suvannon seudun jokaisessa pitäjässä oli tällaisia vaikuttajia, oman aatteen puolustajia, jotka sekä sanoin että teoin innostivat toisia ja jotka ovat kansan suussa jääneet mieleen.

KAUKO
HINKKANEN

Kanteleista kaivataan tietoja

Viime vuoden lopulla alkoi kartoitus- ja tutkimushanke *Suomen kanteleet*, jonka tavoitteena on kerätä tiedot ja kuvat erityisesti Suomen vanhemmista kanteleista yhteiseen internet-tietokantaan.

Hankkeen aktiivijäsenet tulevat kartoittamaan museoiden kanteleet ja yksityisiltä ihmisiltä toivotaan aktiivisuutta omasta lähipiiristä löytyvien kanteleiden tietojen ilmoittamisesta tietokantaan.

Erityisesti toivotaan tietoja ennen vuotta 1970 rakennetuista kanteleista. Tiedot voi ilmoittaa suoraan internettiin osoitteessa www.kanteletietokanta.fi, josta löytyvät myös soittimien mitta- ja kuvausohjeet. Tiedot voi lähettää myös postitse osoitteeseen: Kanteleliitto, Hämeentie 34 D, 00530 Helsinki.

Mikäli tiedossanne on kartoitushankkeeseen sopiva kantele, mutta haluatte jonkun muun tulevan ku-

vaamaan ja mittaamaan soittimen, voitte ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen joko puhelimitse, 0400 797227, tai sähköpostitse, arja.kastinen@temps.fi.

Suomen kansallissoitin kantele on sekä historiallisen taustansa että nykyisen monimuotoisuutensa takia yksi ainutlaatuisimmista soittimista maailmassa. Eri- laisia kanteleen kielimääriä, rakennustapoja, soittotapoja ja musiikkeja on viime vuosikymmeninä löydetty

historiasta ja elvytetty, toisaalta keksitty uusia itse.

Nyt kerättävän kanteletietokannan tarkoitus on, että sen avulla voivat tutkijat ja harrastajat tehdä tilastollisia ja muita yhteenve-toja kaikista kanteletiedoista. Hanketta johtaa dosentti, FT Hannu Saha työryhmineen.

Autta meitä, tule mukaan talkoisiin!

ARJA KASTINEN
MuT

Pyhäjärvi-seuran toimintaa Karjalatalolla Esittelyvuorossa Pyhäkylän keskusta

Vpl. Pyhäjärveä kylä kylälä -sarja jatkuu kevätkaudella Karjalatalolla Helsingissä.

Pitäjän keskustassa, Pyhäkylässä, olivat pitäjän tärkeimmät rakennukset: kunnantalo, pankki, kirkko, apteekki, lääkärin ja diakonis-san asunnot sekä tietysti oma kansakoulu. Myös kunnan tärkeimmät toimihenkilöt asuivat keskustassa.

Toivo ja Kauko Hinkkanen saivat 2007 valmiiksi kirjaparin Kaunistä Vpl Pyhäjärveä. Pyhäkylästä löytyy niin paljon aineistoa, että ensimmäisellä kerralla Kauko Hinkkanen keskittyy kirkon seutuun, rakennuksiin sekä merkittäviin henkilöihin aina 1910-luvulta alkaen. Itse kerron Pyhäkylän kansakoulun vaiheista.

Seuraavalla kerralla esitellään Pyhäjärveen tunkevan niemen kylät Orola, Larjava ja Ivaskansaari. Taubilan kartanolla on oma tarinansa.

Tämä ensimmäinen tilaisuutemme on su 1.2. klo 13. Karjalatalolla Helsingissä.

Hallituksen tämän vuoden ensimmäinen kokous oli tiistaina 13.1. Vähän myöhemmin postitettavassa jäsenkirjeessä kerrotaan kevään muista tapahtumista.

Uutena puheenjohtajana otan mielelläni vastaan ehdotuksianne, toiveitanne, huomautuksianne tai moitteitanne.

Tervetuloa muistelemaan ja tapaamaan tuttuja kahvittelun lomassa!

RIITTA HIRVONEN
Ritvantie 12,
01420 Vantaa
puh. 050-4147359
email:
riitta.hirvonen@kotikone.fi

Vanhan koulun rappusilla mm. kirjoittajan vanhemmat, pariskunta Korhonen.

Pyhäkylän ensimmäisen kansakoulun laulunopetuksesta

Valmistellessani väitöskirjaani 2000-luvulla tutkin kansakoulujen laulunopetusta 1860-luvulta alkaen.

Yhtenä kenttätutkimukseni lähteenä oli Pyhäkylän kansakoulu. Isäni opettaja Emil Korhonen sai maaliskuussa 1940 laitettua sotilaiden mukaan koulun tärkeimmät arkistokirjat. Jotenkin hän sai mukaan myös kesällä 1944 koulun asiakirjoja.

Kävin tutkimassa niitä Mikkelin Maakunta-arkistossa. Aineistoa oli paljon ja näin sain kartoitettua Pyhäkylän koulun laulunopetusta 1944 kesään asti.

Tässä katkelma aivan koulun alkuvuosilta. Kerron 1930- ja 1940-lukujen laulunopetuksesta lisää tapaamisissamme.

Pyhäkylän kansakoulun laulunopetuksesta 1877-1906

Vpl. Pyhäjärven pitäjään perustettiin ensimmäinen kansakoulu 1877. Opettaja Fredrik Auvinen on kertonut päiväkirjassaan ensimmäisen lukuvuoden opetuksesta:

Kursi-esitys Pyhäjärven pitäjän Poika-kansakoulun lukuvuodeksi 1877-1878.

Kohta VIII: Lauluja 2 t. viikossa. Ylempi ja alempi osasto yhdessä harjoitetaan askelot, # ja b -merkitykset, nuotti-osat ja niitä vastaavat pausit selvitetään, ynnä Koraalinuottien tahiti. Weisataan noin 15sta eri nuottista virttä. Jokaista eri nuottia opettaissa osotetaan myös mitkä virret soveltuivat samaan nuottiin.

Pienten lasten koulua pidettiin syyskuun ajan 1878 ja siellä "luettiin eräitä virenvärssyjä ulkoa".

Vuoden 1879 päiväkirjassa kerrottiin oppikirjana käytetyn Wirsikirjaa. "Wirsia ja lauluja opetetaan sen verran kuin ennätetään."

Lukuvuonna 1880-1881 oli maininta "Wirsi ja laulukirjoja, kaksi- ja moniäänistä laulua". Auvinen erotti jo veisaamisen ja laulamisen: "Harjoitetaan virsien veisaamista ja laulujen laulamista".

Koulun kalustoluettelo mainitaan ensimmäisen kerran vuosikertomuksessa 1881-82 ja koululla oli silloin "1 harmonio".

Alusta alkaen olivat koulussa toimineet myös tyttöjen luokat. Wilho Toiviasen tultua opettajaksi 1884 poika- ja tyttöluokat yhdistettiin sekaluokiksi niin, että

Aino Paganuksen lähtöjuhla 1923.

I-II-luokat samoin kuin III-IV-luokan oppilaat olivat yhdessä. Toisena opettajana oli nainen.

Toivainen toi laulutunneille virsien ja hengellisten laulujen ohelle myös "maallisia lauluja".

Viransijaisena toimineen ylioppilas A. Salovaaran kirjoittamassa vuosikertomuksessa 1903-04 kerrottiin kaikilla osastoilla harjoitetun "35 virttä, 40 uskonnollista ja isänmaallista laulua, yksi- ja moniäänisesti, nuottien tuntemista ja käytäntöä". Oppikirjaa ei mainittu.

RIITTA HIRVONEN

Vanha kansakoulu nykymuodossaan.

Keskustelu Pyhäjärvellä 1942-1944 toimineen puutarhakonsulentin kanssa

Kansakoulunopettajat koulutettiin seminaareissa 1860-luvulta lähtien toimimaan paikkakunnillaan kansansivistäjinä myös maatalouden ja puutarhanhoidon saralla. Koulujen puutarhojen tuli olla mallina kyläläisille. Pyhäkylän koululla oli myös iso puutarha.

Tutustuin Karkkilassa Aili Paavilaiseen, joka joulukuussa 2006, silloin 88-vuotias, kertoi minulle seuraavaa:

Aili Paavilainen, o.s. Vinhanen, oli syntynyt Kiikalassa. Hän avioitui 1948 Räisälästä kotoisin olleen Paavilaisen kanssa. He olivat Salon kautta muuttaneet Karkkilaan. Hän oli käynyt Järvenpään kotitalous- ja puutarhakoulun. Aili Paavilainen toimi

1942 -1944 Karjalan Kansan Marttapiiriin puutarhakonsulenttina. Asuinpaikka oli Viipuri. Kesällä 1942 hänellä oli kolmen kuukauden harjoitteluaika Vpl. Pyhäjärvellä, jolloin hän asui kirkonkylässä Sirkian talossa.

Hänen tehtävänään oli kunnostaa puutarhoja (hau-tausmaat, talot, koulut). Hänen kanssaan oli opiskelutoverinsa, nykyinen prof. Maija Pekkarinen. Muina apulaisina oli kolme pyhäjärveläistä tyttöä. Yksi heistä oli Varpu Pappinen Yläjärveltä (v. 2006 hän oli 84-vuotias eikä muistanut siitä enää mitään. Hän asui myös Karkkilassa).

Konsulentit kunnostivat mm. Pyhäkylän koulun puutarhaa. Ko. asiasta Aili Paa-

vilainen ei muistanut paljoakaan. Hän oli kyllä kiinnostunut tietämään, olisivatko hänen puutarhapiirustuksensa tallessa.

Vielä 3.6.1944 Aili Paavilainen lähti Pyhäjärvellä kunnostamaan sankarihautoja. Vaikka 16.6.1944 tykit yllisivät Taipaleella, väki oli alakuloista, niin kuitenkin he halusivat pitää viimeiset Hautuumaapäivät.

Aili Paavilainen muisti Pyhäjärven harmaana kylänä, paitsi Jalmari Pusan vaaleankellertävän talon.

Hän lähti viimeisten mukana kävelemään Viipurista 18.6.1944. Maija Pekkarisen kanssa hän pari viikkoa muonitti ohikulkevia Immolassa.

-RH

Ottaisitko tehtävän vastaan: Pyhäjärvi-seuralta puuttuu sihteeri tälle vuodelle

Pyhäjärvi-seura on yksi vilkkaimmin toimivista karjalaisseuroista. Talouskin on kunnossa. Jäsenistö ikääntyy ja sitoutumista vältetään. Niinpä vetoan nyt nuorempiin pyhäjärveläisten jälkeläisiin. Tulisitko seuran sihteeriksi tälle vuodelle? Sähköposti ja puhelin yksinkertaistavat yhteistoimintaa. Ota yhteyttä puheenjohtaja Riitta Hirvoseen. Puh. 050 4147359

Rakkaamme

**Kerttu
PAKARINEN**

o.s. Happonen

s. 4.2.1924 Vpl. Pyhäjärvi
k. 4.1.2015 Sastamala

Kiittäen ja kaivaten

**Kari
Petra perheineen
Anu, Juha ja Sofia
Hilkka
muut sukulaiset ja ystävät***Lähti lentoon enkeli taivaan,
tuli luokse väsyneen.**Kosketti hiljaa posken nukkaa,
silitti hellästi hopeista tukkaa.
Sylliinsä kietoi siivillään,
kuiskasi hiljaa: lähdetään.**Hiljaa, hiljaa heittääkää multaa
isomummomme arkulle, siellä on kultaa.*
Linda, Lassi, Vilho, Viivi ja Sofia

Ystävällisenä kutsuna ilmoitamme, että rakkaamme siunataan Tyrvään siunauskappelissa lauantaina 24.1.2015 klo 11.30, jonka jälkeen pyydämme saapumaan muistotilaisuuteen Vammalan seurakuntatalolle (Asemakatu 6).
Kiitokset kaikille rakkaamme hoitoon osallistuneille.

Kirkonsanoma**Siinä on kaikki**

Vuodenvaihte kertoo vuosien vierimisestä. Aika kuluu. Mekin kulumme ajan myötä. Sen huomaamme vuosien vaihtuessa. Enää ei ole niin kuin ennen.

"Herra, opeta meitä laskemaan päivämme oikein, että saisimme viisaan sydämen" (psalmi 90).

Viisas sydän. Mitä se on? Papille ajan kulumisen merkitsee, että kaikkea ei muista. Ei sitten millään. Paljon opiskeltuakin, joskus tarpeelliseksi, ehkä välttämättömyydeksikin tunnistettua, häviää.

On opeteltava tulemaan toimeen sillä, mitä muistaa.

Nyt eläkkeellä ollessani olen aamukävelyllä käynyt mielessäni lävitse Jumalan kymmentä käskyä. Olen huomannut, miten tärkeitä ovat käskyjen selitykset: *mitä se on*. Mutta suunnilleen joka kerta – sanotaan näin –

olen joutunut kävelyiltä tultuani ottamaan katekismuksen esille ja tarkentamaan, miten se ja se kohta oikein menikään.

Tiedän toki, että tämä ei ole hyvä näin. Mutta itselleni ja muistilleni se on vähintäänkin tarpeellista ja hyvää. Huomaan, että samassa yhteydessä tulee ajattelua, mietiskelyä, "märehdittä" (Lutherin sanoin) muutakin. Jotenkin tämä kaikki tekee hyvää sydämelle.

Kymmenestä käskystä on sanottu (Luther itse), että ensimmäinen käsky *Minä olen Herra, sinun Jumalasi* on käskyistä tärkein, muut oikeastaan sen selitystä. Onhan tietysti niin, että se ja sen selitys *"meidän tulee yli kaiken peljätä ja rakastaa Jumalaa ja turvautua yksin häneen"* on kaiken uskomme ja elämämme alku ja loppu. Kun lopussa osaam-

me "laskea" päivämme oikein ja tämän varaan, siinä on kaikki.

Kuitenkin olen huomannut, että useasti käskyistä vähäisimpien, yhdeksännen ja kymmenennen, selitykset vaativat tuon aamutarkennuksen. Miten ne oikein menivät: *niin ettemme petoksella tavoittele lähimmäisemme perintöä tai huonetta, emmekä anasta sitä lain ja oikeuden varjolla*. vaan... (yhdeksäs käsky) ja *niin ettemme anasta, houkuttelemme vienoja lähimmäiseltämme hänen aviopuolisoansa, palvelijoitansa tahi karjaansa*, vaan... (kymmenes käsky).

Näitä käskyjä pyritään käsittelemään pään asioina. Mutta huomaan, että käskyjen "asiat" käyvät suoraan sydämeen. Ihmisen päässä asuvat järki ja äly, mutta sydämessä viisaus.

Sydämen viisautta me rukoilemme, että oppisimme elämään oikein, olisimme hyvän omantunnon ihmisiä ja saisimme lopussa ikuisen rauhan.

Lopuksi; ensi kesänä Pyhäjärvi-juhlat ovat taas Sastamalassa. Kesällä ovat myös evankelisen herätysliikkeemme valtakunnalliset kesäjuhlat. 45 vuotta sitten Sammaljoella (elämänmyönteinen kylä eteläisessä Sastamalassa) ollessani kuulin ja opin Kurjen Marttaemännän ja muitten sammaljoelaisien opettamana Siionin Kanteleen lauluja. Heiltä opin myös uskonin ytimen: *olen kastettu, olen pelastettu*. Sekin oppi kävi sydämeen. Muisti ja muisto häviää, kaste pysyy.

Siinä on kaikki.

RAIMO VUORISTO

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö on saanut testamenttilahjoituksen

Arvo Pärssinen, joka oli syntynyt 5.8.1917 Vpl. Pyhäjärvellä ja kuollut 24.5.2014 Sastamalassa, oli määrännyt viimeisenä tahtonaan, että osa hänen varoistaan menee Vpl. Pyhäjärvi-Säätiölle.

Kiitollisin ja nöyryyden mielin otamme lahjoituksen vastaan. Säätiö perustaa Arvo Pärssisen nimeä kantavan rahaston, josta jaetaan varoja säädekirjan mukaisesti hallituksen päätöksellä.

Kuka oli Arvo Pärssinen? Alakylän ja Kahvenitsan koulupiirien kyläkirja vuodelta 2006 tietää kertoa, että hän oli syntynyt Puikkoisten kylässä, Kahvenitsanjärven rannalla (talonro 34). Isä oli Juho Yp Pärssinen eli "Ylli-Juho" ja äiti Varpu. Arvolla oli kaksi veljeä ja yksi sisar.

Reino Äikiä on haastatellut Arvo Pärssistä hänen täyttyessään 90 vuotta. Kirjoitus on kokonaisuudessaan luettavissa 20. elokuuta 2007 ilmestyneessä Vpl. Pyhäjärvi -lehdessä. Lehteä voi lukea myös säätiön kotisivuilta lehtiarkistosta 8/2007.

Lainaan osia kyseisestä haastattelusta. Arvo kävi neljä vuotta kansakoulua läheisessä Alakylän koulussa ja jatkoi sen jälkeen kotiti-

Arvo Pärssinen viuluineen.

lan töitä. Asepalvelus kutsui 1939, josta hän lähti suoraan maata puolustamaan, palvelen Konevitassa ja Patoniemessä.

Arvo jäi talvisodan päätyttyä kanta-aliupseeriksi Suomen armeijan palvelukseen. Jatkosodan taistelupaikkoja olivat mm. Ilme, Kirvu, Jaakkima ja Laatokan Karjalan kautta tie vei

Karhumäen yläpuolelle Maaselän kannakselle.

Haavoittumisen myötä 16.1.1941 alkoi muutaman kuukauden sairaalajakso, josta Arvo tervehtyi jälleen ruotuun.

Jatkosodan päätyttyä hän sai työpaikan Vammalan Asevarikolla, josta jäi eläkkeelle yliväpälinä 1965.

Monet harrastukset vei-

vät Arvon mukaansa. Hän toimi aktiivisesti mm. Vammalan Karjala-seurassa sekä mieskuorossa. Rakkain harrastus oli soittaminen. Kaarina-puoliso kuoli v. 1995. Heiltä ei jäänyt lapsia. Vaikka Arvon viulu on vaimon, hänen muistonsa elää.

PIRJO KIIALA
Säätiön asiamies**Tilaa uusia Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adresseja**

Adressit 10 euroa kappale + postituskulut.

Tilaukset: Juhani Forsberg

Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki,

puh. 050-511 2899 tai

juhaniforsberg@gmail.com.

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Merkkipäiviä

Toini Pelkonen 95-vuotiaaksi

Toini Pelkonen (o.s. Vesikko) Porsaanmäeltä, täytti 95 vuotta 22.11.2014. Juhlissa kuultiin lastenlasten muistoja mummostaan noin 40 vuoden ajalta.

Mummola oli sellainen paikka, johon oli aina mukava mennä. "Mummo otti lämpimästi vastaan ja osoitti lapsille paljon huomiota", muistelee Antti.

"Mummo oli useimmiten tavoitettavissa keittiöstä. Siellä syntyivät monenlaiset herkut: mustikkapiirakat ja mustikkakeitot, sillä mustikoita riitti äijän ja Lare-koiran ansiosta. Jättiläisen suupala, paistinpannun kokoinen jauhelihipihvi, oli aina odotettu herkku. Ja tietysti on legendaarinen Tökkäys!", kertoo Lassi ja paljastaa saaneensa mummolta oikean tökkäysreseptin ja mummon teroitaneen, että kaupan karjalanpaistiliha ei suinkaan ole oikea.

"Karjalanpiirakat ovat itsestäänselvyys, kun tulee mummosta puhe", sanoo Janne, ja kertoo myös, kuinka teki piirakoita mummon kanssa. Vaikka hän ei koe kuoriutuneensa varsinaiseksi rypyttäjäksi, niin opeista on kuitenkin jäänyt jotain matkaan.

Elinan muistoissa ovat vispipuuro ja kalakukko, Jussilla taas pienet letut, joita sai syödä niin paljon kuin jaksoi.

Janne, Lassi, Teppo, Elina ja Jonne muistavat, että mummolta löytyi aina tilanteeseen sopiva viisaus, opetus tai tarina. "Jumalan viljan kanssa ei saa leikkiä", sanoi mummo, ja pieni Janne ihmetteli, miten appelsiini voi olla Jumalan viljaa.

Tepolle mummo on sanonut: "Lompakko ei saa olla lattialla tai rahat loppuvat", ja myös opettanut, että vettä täytyy heittää kiukaalle vain vähän kerrallaan, niin tulee paremmat lölyt.

"Älä käytä tätä rahaa turhuuteen ja hekumaan, vaan käytä se viisaasti ja harkiten", sanoi mummo Jonnelle, kun palkitsi tätä hyvästä koulumenestyksestä muutama vuosi sitten.

Kun Teppo pukee omille lapsilleen hattua päähän, tulee hänelle mieleen Riikka-serkulta kuultu mummon sananparsi: "Jos pukee kaksi hattua päällekäin ja hiiri näkee sen, ei kasva enää".

Vanhimpien lastenlasten ensimmäiset mummola-muistot kumpuavat Pakilan keltaisesta puutalosta ja sen ihanasta, vehreästä pihapiiristä. Kun kirjoissa kuvaillaan tuuheita metsiä, näkee Ville mielessään Pakilan omenapuut. "Mummolan pihalla tuli temmellettyä ja mummo järjesti urheilukisoja, joihin kutsuttiin myös Nurmisen Kari naa-

purista. Syystä tai toisesta voittajat löytyivät aina serk-kusarjasta", muistelee Jussi, ja jatkaa: "Sisällä saimme leikkiä mm. Montrealin olympialaisia juoksemalla ympäri taloa. Pyllymäkikisatkin järjestettiin vintin rapusilla, mummon luvalla."

Pakilan aikojen loppuvaiheessa lastenlapsia oli seitsemän, vanhin melkein 11 v., nuorin vajaa 2 v.

Vuonna 1981 mummo ja äijä muuttivat Nummelaan Pietiläntielle ja puolen vuoden päästä syntyi kahdeksas lapsenlapsi. Pietiläntien ajoilta Ville muistaa pihakeinun ja talviset hiihtoretket Enäjärven jäällä sekä sen, että mummon suosikkisarja televisiossa oli Dallas. Kun hän ryhtyi katsomaan ohjelmaa, äijä toi teetä ja pullaa ja Lare uikkutti pullan perään, alkoi haukkua ja säntäillä ilman järjestystä syytä.

Ehkä näihin aikoihin liittyy myös Villen muisto siitä, kuinka mummo yritti opettaa kaatumaan suorilta jaloilta lattialle...lätsi! Katso-lehti ja Valitut palat tarjosivat luettavaa ja säätyvä harmaanahkainen nojatuoli oli todella hieno ja haluttu istumapaikka", muistaa Lassi ja myös sen, että hän oppi käyttämään teksti-TV:tä urheilutulosten seuraamiseen Pietiläntien rivitalossa.

Tuolloin mummo ja äijä kävivät torstaisin Veikkolassa Lamminpääntiellä hoitamassa Villeä, Lassiä ja Teppoa. Lassi kertoo, että mummolle oli hyvin säännöllinen rytmi ja ote arkirutiineihin. Jokaiselle oli määrätty oma tehtävänsä, esimerkiksi tiskaus, roskien vieni tai siivous. Ruokailu, päiväkahvit, päiväunet ja kotiintulot olivat aina tarkoin määriteltynä aikaan.

Teppo muistaa mummon aika ajoin sanoneen: "Nyt jokainen poika kerää kymmenen tavaraa paikoilleen." Teppo jatkaa: "Pienempänä oli suorastaan hauskaa laskea tavaroita ja joskus jopa kisailla keskenään. Näin olimme huomaamattamme siivonneet koko talon. Keväisin muistan, että pihalla mummon kanssa "autettiin kesä" jättä tokuttamalla ja lapioimalla pois loskaista lunta. Ajatus siitä, että auttoi keuhkaa tulemaan nopeammin, innosti lasta työntekoon.

1997 tuli Pietiläntieltä muutto lähemmäs keskustaa, Kalervonkujalle. Dallas oli vaihtunut Kauniisiin ja Rohkeisiin, joka alkoi klo 17 ja sääteli alkuillan rutiineita. Lastenlasten määräksi oli kasvanut täyteen kymmeneen, vanhin oli melkein 18 v. ja nuorin vajaan vuoden.

Elina ja Jonne muistelevat, kuinka he saivat kastella kauniin puutarhan piha-

Toini Pelkonen ja osa lastenlapsista.

kukkia, ruohosipuleita sekä pikkuisessa kukkaruukussa kasvaneita mansikoita.

"Kesäisin kävimme mummon kanssa uimassa Myllylammella ja joskus vierailimme mummon luona Hopeaniemessä, jossa oli pienenpieni uima-allas, herkullinen lounaspöytä ja ruuan jälkeen rupattelutuokio mummon huoneessa," kertoo Elina ja muistaa myös kuinka mummo eläytyi TV:n tarjontaan: "Kauniit ja Rohkeat -sarjaa elettiin mukana yhtä intohimoisesti kuin hiihtokisojakin."

"Toistaiseksi ei ole koskaan tarvinnut ostaa villasukkia", kertoo 35-vuotias Lassi. "Aina kun mummolle oli "luppoaikaa", oli käsissä virkkuukoukku tai puikot ja käsitöiden tuotantomäärät sen mukaisia. Mummo aloitti jo suurin piirtein kesäkuussa joululahjojen valmistamisen. Systeiminä taisi olla lapsille yksi lahja, lapsenlapsille 2-3 lahjaa. Joskus mummo esitteli lahjalistoja, epähuomiossa tai ei, myös lahjojen saajille jo etukäteen".

Jonne kertoo, että nykyään vierailemme mummon luona myös uudenvuoden aattoina, silloin mummo intoutuu muistelemaan menneitä uusiavuotia ja pohtimaan syvällisiä asioita.

Janne, Elina ja Jonne ovat pohtineet virpolauantain perinteitä. Jonne muistaa, että suorituspainee olivat kovat silloin, kun virpo-

malorujen ulkoapettelu oli vielä alkuvaiheessa. Jännitys laukesi, kun pääsi etsimään mummon kätkeviä virpomapalkkoja: "Kylmenee - lämpenee - polttaa... ja palkka löytyi, muistelee Elina.

Jannen mummosuhteessa merkittävä asia oli, kun kasvoi mummoa pidemmäksi. "Luullakseni olin perinteiseen tapaan virpomassa. Virpominen jäi jossain vaiheessa, ehkä sen jälkeen kun täytin 30, mutta aina kun tapaan mummon, taputan häntä hellästi päälle."

"Perinteen tallennus kirjoittamalla ja kirjoituskilpailuihin osallistuminen ovat aina olleet tärkeitä mummolle", kertoo Lassi, ja muistaa monien muiden sukulaisten tavoin kirjoittaneensa puhtaaksi mummon tarinoita Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle ja Museovirastolle.

Lassi jatkaa: "Mummo on myös tosi kiinnostunut historiasta ja muistaa paljon vuosilukuja. Yksittäisenä historiaankin liittyvänä asiana muistan, kun laitoin kerran noin 10-vuotiaana vihreät housut ja punaisen paidan. Mummo paheksui tätä suuresti ja sanoi: aatteen värit, enkä oikein ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti. Jonne taas muistaa, kuinka mummo kertoi Talvisodan päättymisestä. Hän oli kuullut talitaisen laulavan ensimmäisen kerran juuri sinä päivänä.

Jussilla oli tapana lähettää mummolle ja äijälle kortti urheilukilpailumatkoiltaan Ruotsista, muualta Euroopasta tai jopa Afrikasta. Korttiin piti aina kirjoittaa: "Koirat ovat täällä rumia, mutta naiset kauniita." Joka kerta tavatessamme matkojen jälkeen, mummo muisti mainita tästä.

Teppo mietiskelee, että mummon merkittävin opetus hänen elämässään on ollut tiedonjano ja uteliaisuus. "Mummo kannusti ja kehui minua, kun olin kiinnostunut tarkkailemaan luonnon ihmeitä. Puhuimme myös loputtomasti Suomen historiasta. Kuuntelin kiinnostuneena, kun mummo kertoi elämästä ennen vanhaan. Opin paljon ja opin, että tiedon saaminen itsessään on mielenkiintoista. Uteliaisuus ja tiedon hankkimisen hauskuus on jatkunut koko elämäni ja uskon, että jatkuu edelleen. Kiitos siitä mummolle!"

Mummoa on muistettu ja muisteltu lämmöllä matkojenkin takaa. Myös mummo ajattelee aina lastenlapsiaan rakkaudella ja toivoo heidän parastaan.

Antti muistelee: "Kun lähdimme mummon luota, itki hän aina sydäntäsärkevästi. Väliaikoina oli tunne, että siellä kaukana oli ihminen, joka välitti, ja jolle olin tärkeä."

PÄIVI SEPPÄNEN

Merkkipäiviä

Vuokko Sanelma Kiiveri, syntynyt 22.12.1924 Pyhäjärven Vernitsalla, vietti 90-vuotismerkkipäiväänsä Imatralla 20.12.2014.

Kerro perheen ja suvun uutiset lehdessä

Pyhäjärvi-lehti julkaisee joka numerossa tietoja perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, edesmenneistä ja valmistuneista. Muistathan kuitenkin aina kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Oikaisuja

Mirja Annikki Kuivalaisen kuolinilmoituksessa joulukuun lehdessä oli värssyssä pieni virhe. Oikea värssy kuuluu seuraavasti:

*Sydämessä soi jo ääni taivaan kiitossävelten.
Toivossa nyt noston pääni, uutta maata tähyilen.
Uutta virttä Karitsalle siellä sitten veisataan,
ylitystä Jumalalle väsymättä milloinkaan.*

Viime lehdessä oli kirjoitus otsikolla Eräs keskustelu Kannaksella. Jutun kirjoittaja oli Pekka Lappalainen, ei Lappainen, kuten virheellisesti mainittiin.

Virhe oli pujahtanut myös Vpl. Pyhäjärvi-seuran uuden puheenjohtajan, Riitta Hirvosen, ikään. Hän täytti nyt tammikuussa 67 vuotta.

Toimitus pahoittelee myös Rantasten joulutervehdyksen jäämistä pois lehdessä.

Tusina vuosia, vähemmän taisteluita, mutta tuhansia kokemuksia

Kesällä päättyi viimeisin kuudennes tähänastisesta elämästäni. Pitkässä juoksussa arvioiden se kohoaa merkittävimpiin jaksoihin koko elämästäni. Siihen osuvat vuodet Vpl. Pyhäjärvi-seuran hallituksessa. Ehkä eniten vaikuttanut kuudennes on jakso oppikoulu- ja yliopistovuodet, jona aikana muutin kotoa maailmalle, perustin perheen ja sijoituin ensimmäiseen vakituiseen työpaikkaani ammatillisella urallani.

Olen noin kymmenvuotiaasta lähtien toiminut aktiivisesti eri järjestöissä. Ehkä merkittävin ja ainakin kestoltaan pisin, mutta myös antoisin, on ollut 12 vuotta Vpl. Pyhäjärvi-seuran hallituksessa. Liittyessäni seuraan 2002 pikkuserkkuni, seuran silloinen puheenjohtaja Pekka Matikka ylipuhui minut hallitukseen ja seuran sihteeriksi 2003 vuoden alusta lähtien.

Sihteerivuoteni varapuheenjohtajana jo useita vuosia sitä ennen toimineen, kautta aikojen pisimmän uran seuramme varapuheenjohtajista tehneen, Paavo J. Paavolan taas onnistui puhua minut ympäröi jatkamaan kieltäytyneen Pekka Matikan jälkeen aloittamaan puheenjohtajan ura vuoden 2004 alusta. Se oli inhimillisesti ottaen, toimintavuosi kerrallaan uudelleen valittuna, aivan liian pitkäksi venynyt jakso. Toki Juhani Forsberg, nykyinen seuran kunniapuheenjohtaja, toimi Vpl. Pyhäjärvi-seuran puheenjohtajan tehtävissä vielä minuakin pidempään, 14 vuotta.

Vetäjäksi niin jäsenistömme, eri yhteistyökumppaneiden kuin karjalaisjärjestöjen organisaatioissa pitäjaseuraamme ylemmän toimivien Karjalaisten Pitäjähdistysten Liiton ja Karjalan Liiton kannalta, löytyi lopulta paras mahdollinen, tämän vuoden alusta aloittanut, vahva, seuran toiminnasta vastuuta ottava ja asioihin nopeasti perehtyvä ihminen, Riitta Hirvonen.

Tämän lehden toimitus pyysi minua kirjoittamaan ”pitkäaikaisena pj:na ja seuran aktiivina muisteluksiasi seuran luotsaamisesta yms”. Eli ajatuksia päättävästä kaudesta omasta vinkkelistäni jo samaan lehteen kuin missä julkaistiin Hirvosen tultua valittua seuraajakseni hänestä haastattelu. Sain kuitenkin lisäaikaa tänne tammikuulle.

Olisi sadoittain muistojeni kirjasta löytyviä, kertomisen arvoisia, mieliin palautuvia hetkiä niin työstä kokouksien välillä, valmisteluista – se on arvaamatoman suuri osa työtä –

hallituksen tai työryhmien arviolta vähintäänkin 90-100 kokoukseen kuin itse kokouksistakin. Myös monen muista yhdistysarjen ja -juhlien asioista. Niistä voisi valikoida vaikka pidemminkin muisteluksen sarjan luettavaksi.

Eikä kaikki ole mennyt ”niin kuin Strömsössä”, ei ilman taisteluita. Impulsiivisesti syttyvä, pärssisläinen kaprakuus (sen moni tämän suvun jäsenissä tunnustaa) sekä suoraluontoisuuteni ja hiotumattomuuteni on taannut värikkäitäkin käänteitä! Ei varmasti aina mukavia hallituksen muiden jäsenten kannalta. Mutta valitsen tähän nyt kirkkaimmat muistot, ikimuistettavimmat asiat.

Vapaus, veljeys, tasa-arvo – yhteistyö ratkaisevaa

Tätä tekstiä viimeistellessä länsimainen sivistynyt maailma on hiljentymässä mielenosoituksiin koko Ranskaa, Pariisia, myös meitä suomalaisia – ainakin sananvapauden merkityksen tajuavia – koskettaneita, paitsi traagisiin surmiin johtaneita terroritekoja vastustaaksen myös loukkaamatonta sananvapautta puolustaakseen.

Yksin Ranskassa mielenosoitukset kokosivat sunnuntaina 3,7 miljoonaa osallistujaa. Ranskan vallankumouksen ajan historiaa jo koulussa käsitellessä mieleeni ikuisesti painuneet sanat ”vapaus, veljeys, tasa-arvo” tulvahtivat sielun sopukoista esiin ensimmäisinä heti aloitellessani joulukuussa vastaamista Marjo Ristilä-Toikan pyyntöön.

Sananvapaus on asia, jonka pyhyttä ja rikkumattomuutta suomalaisessa yhteiskunnassa olen pohdissutkin myös tähän lehteemme vuosien mittaan näistä karjalaisista asioista kirjoittaessani.

Voin avoimesti ja rehellisesti todetaolevani ”monissa liemissä keitetty”, kuten kulunut sanonta kuuluu. Näin on oltuani elämän varrella muutamia yhdistyksiä perustamassa ja toimittuani varsin monien järjestöjen hallituksissa sekä yhteiskunnallisissa luottamustehtävissä, muutamissa näistä puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana, joitain vuosia sihteerinä tai hallituksen rivijäsenenä.

Tuskinpa missään näistä luottamustehtävistä työelämän ulkopuolella on kuitenkaan ollut mahdollisuutta oppia ja kehittyä niin paljon kuin tultuani vuosi vuoden jälkeen valituksi tämän pitäjaseuran vetäjäksi ja sen aseman seurauksena myös toimiessani Karjalan Liiton organisaation eri ta-

Helsingissä asuneet sisarukset Paula ja Pirkko Miikkulainen ojensivat Enkkuan koulun johtajaopettajana toimineen isänsä Paul Mikkulaisen jäämistöistä löytyneen aarteen. Luovutimme Vpl. Pyhäjärven koulujenvälisten tyttöjen hiihtokilpailuiden kiertopalkinnon Sastamalan seudun museon Vpl. Pyhäjärvi-kokoelmiin. Lahjoittajilta maljan vastaanottivat seuran puolesta silloiset puheenjohtaja Pärssinen ja varapuheenjohtaja Paavo J. Paavola. Kuva: Marketta Mattila.

soilla, virallisissa ja epävirallisissa kokoonpanoissa. Työ Liiton valtuuston jäsenenä jatkuu tämän liittokokouksen loppuun kahden lähekkäisen Kannaksen alueen pitäjaseurojen edustajana toista kautta peräkkäin 2017 liittokokoukseen asti.

Oppinut ja kehittynyt? Hui hai, ei suinkaan riittävästi! Oikein itseäkin naurattaa tämä omakehulta maistuva ylilyönti!! Mutta tarkoitan: on ollut mahdollisuus. Viime ajat, muutamat epäonnistumisen karvaat kokemukset, ovat osoittaneet, ettei ihmisen tasolla seepa raidoistaan pääse. Oppimattomana, kömpelönä ja kompuroivana maalaistytönä tähän runsas 12 vuotta sitten tulin. Ja peiliin katsoessa en itseäni ole tyytyväinen. Mutta vapaudesta, veljeydestä ja sisarellisuudesta sekä tasa-arvosta ihmisten kesken koen saaneeni oppia paljon!

Vapaus, mitä se on merkinnyt? Seuran pian täyttyessä 58 vuotta voi sen historiaan perehtyneenä todeta, että kukin sen puheenjohtajista on saanut joltienkin vapaasti luotsata seuran toimintaa haluamaansa ja hallituksessa viitoitettuun suuntaan, jos ja kun yhteistyö niin hallituksen kuin jäsenistönkin kanssa on sujunut.

Mutta avainsana vapautteen on ollut, ja on, yhteistyö. Ei kukaan yksin pysty eikä jaksu. Olen saanut seuran jäsenistön kanssa ja seuran hallituksen sisällä, mut-

ta myös seuran luomien yhteistyökontaktien puitteissa, todeta yhteistyön olevan ehkäpä tärkein toimintaa kannatteleva voimavara. Toki taloudelliset resurssit toimintaan on oltava!

Kolme erityisen upeaa jaksoa

Kertaan lyhyesti muutamat koskettavimmat, merkittävimmät ja mieltä eniten lämmittäneet jaksot esimerkkinä hienoista kokemuksista näiltä vuosilta.

Jo hyvissä ajoin vuonna 2005, ennen seuran maaliskuussa 2007 lähestymässä ollutta 50-vuotisjuhlaa, perustimme aloitteestani juhlatuomikunnan. Sitä johtamaan kutsuttiin seuran entisistä puheenjohtajista Juhani Forsberg. Mukana juhlatuomikunnassa olivat, muutaman mainitakseni, pitkäaikainen varapuheenjohtajamme Paavo J. Paavola, seuran ensimmäisenä sihteerinä toiminut, ensimmäisen 10-vuotisjakson ajalta historiikin kirjoittanut ja seurassamme edelleen aktiivisesti toimiva Kari Uusitalo sekä seuraamme jo aiemmin liittynyt, Vantaan silloinen kaupunginjohtaja Juhani Paajanen, jonka juuret ovat Yläjärvellä.

Ja mihin olisimme joutuneet ilman juhlien ja siihen liittyneiden hankkeiden taloudenpitoa huolella hoitanutta ja seuran rahastonhoitajana nytkin vielä jatkavaa Kaisa-Liisa Korhosta ja toimikunnan sihteerinä suurimman osan aikaa

toiminutta Irma Airtoa. Yhteistyö molempien Juhani, Irman, Kaisa-Liisan, Karin ja Paavon sekä lukuisten muiden juhlatuomikunnan työhön osallistuneiden kanssa oli – kun sivuutan ammatillisen urani aikaisten komitea-ym. projektien ja työryhmien työstelykokemukset – antoisinta ja kauaskantoisinta jopa koko aikuisuuteni aikana kokemistani.

Parasta, mitä noina vuosina 2005-2007, silloin vielä puheenjohtajauralla nuorena, saatoinkin kokea. Sitä juhlatuomikuntaa ja sen työtä, niitä juhlia, en unohda koskaan. Juhlisiin mennessä valmistuivat niin dokumenttielokuvan ”Muistojen järvi” tekstitetyt ja äänitetyt DVD ja VHS-versiot kuin myös kiitosta saanut teos, seuran 50-vuotishistoriikki. Ja 2008 kevätkaudella vielä Vpl. Pyhäjärvi-logolla varustettu T-paitakin entisen tilalle. Juhlatuomikunta lopetti työnsä aikanaan, mutta elävä ja hyvä yhteistyö jäsenten kanssa on jatkunut eri vaiheissa ja ollut rikkumatonta ja lujaa.

Historian siivet havisivat aivan erityisellä tavalla myös 29.11.2008. Olimme kokoontuneet Karjalatalon yläsalin, oli määrä syödä joulupuurot kokouksen päälle ja edellisvuonna seuraamme liittynyt aktiivijäsen Riitta Hirvonen oli kiirehtinyt kirkonmenoista kokoukseemme joululauluja laulatamaan. Yks kaks joku nykyi hihaani ja sanoo, että Sinua kaivataan. Kaksi toisiinsa tukeutuvaa jo iäkästä

ladya, joita en ollut koskaan tavannut, on taksini heitä alhaalla odottaessa tullut saliin antaakseen silkkipaperiin käärityn lahjoituksen.

Paula ja Pirkko Miikkulainen ojensivat edesmenneen isänsä, Enkkuan koulun viimeisen johtajaopettajan Paul Miikkulaisen jäämistöistä, huolellisesti jatkosodan lopulla Enkkuaassa evakkokuorman narutetusta pahlilaitikosta, vuosikymmeniä myöhemmin, Pornaisissa, kesäpaikan vinttiä kesällä 2008 tyhjennettäessä löytyneen palkintomaljan. Sisarukset päättivät yhdessä veljensä kanssa lahjoittaa sen seurallemme ja edelleen ”mahdollisesti säilytettäväksi Vpl. Pyhäjärven museossa”. Luovutimme koulun välisiin tyttöjen hiihtokilpailuihin aikoinaan kunnan hankkiman tinamaljan kesällä 2009 Tyrvään (nyk. Sastamalan) seudun museon kokoelmiin.

Ilman myös taloudellisesti pitkälle eteenpäin seuran toimintaedellytyksiä parantanutta, onnistunutta 50-vuotisjuhlaa ei historiankirjoitukseen jäävistä projekteista näinä vuosina olisi tämä seuraava ehkä koskaan tai ainakaan tänä ajankohtana toteutunut. Vpl. Pyhäjärvi-seura hankki oman lipun, joka naulattiin kevätkokouksen 2010 jälkeisessä, unohtumattomassa juhlassa.

Ikimuistoista oli kesäkuussa 2010 Helsingissä järjestettyjen Karjalaisten Lau-

Puheenjohtajan monta hommaa: Retken vetäjän, valokuvaajan ja matkaselosteen kirjoittajan roolis-
sa etualalla Kaarina Pärssinen. Osallistujista näen vieressään näkyy toisena Osmo Juvosen profiili, Aino Pöyhönen, Rauni Nousiainen, Aino Paavola ja Paavo J. Paavola. Tällä kevätretkellä tutustuttiin Turkuun sen ollessa 2011 Euroopan kulttuuripääkaupunki ja ollaan reissun ensimmäisessä kohteessa Pyhän Henrikin ekumeenisessa taidekappelissa. Kuva: Maija Luukkanen.

lujuhlien avajaisten yhteydessä tapahtunut lippumme vihkiminen virallisesti käyttöönsä. Lippua sen ensi kerran esiintyessä julkisesti kantoi seuran 50-vuotisjuhli-
lla kunniapuheenjohtajaksi kutsuttu Juhani Forsberg. Airueina toimivat Pyhäjärvi-puvuissaan seuran pitkäikäisiin aktiivijäseniin lu-
keutuva, edelleen toimitaan osallistuva Anja Pärssinen ja allekirjoittanut. Näiltä Laulujuhlilta hienona kokemuksena on jäänyt muistoihin sekkin, kun sain osallistua noin kuukauden verran juhlien talkoisiin, al-
kaen avustamisesta Liiton toimistossa postittamisessa ja päättyen juhannuksen jäl-
keisellä viikolla samassa paikassa johonkin jo pikkuruisen puserrukseen.

Kiitos viisi vuotta kestäneen jäsenyyden Karjalaisen Pitäjäyhdistysten Liiton hallituksessa oli mahdollista päästä monenmoisiin tal-
koohommiin niinä vuosina. Pitäjäyhdistysten info-
tiski on muistona ensi kesän juhlillakin uskirkko-
laisten puheenjohtajan Maijaliisa Kalliomäen ja allekirjoittaneen silloisesta ideonnistista.

Viimeisimmän erityisen jakson työprosessi on vielä vähän kesken. Se alkoi helmikuussa 2013 valoku-
vaaja Sakari Viikalta saamastani sähköpostista ja puhelinsoitosta. Viikojen perikunta oli päättänyt Sa-
karin isän rovasti Kaarle Viikan tahdon mukaisesti lahjoittaa Viikojen kotiar-
kistoa pitäjaseurallemme.

Hurjimmissa mielikuvituksen juoksutuksissanikaan en saattanut aavistaa, min-
kälaisen, mittaamattoman arvokkaan kulttuuriperin-
nön jakajaksi Vpl. Pyhäjärvi-seura oli tulemassa. En ryhdy kertaamaan helmi-
kuun 2013 jälkeisiä tapahtumia, koska niistä on pal-
jon kirjoitettu tässä lehdes-
sä. Viimeksi tämän lehden joulukuun 2014 numeros-
sa sivulla 2. Siinä on kuvattu lahjoitukseen sisäl-
tyvän, seuramme yksinoi-
keudella painattaman jou-
lutervehdyksen kuva-aihee-

na olleen, kuparilyhdyn his-
toriaa.

Kotiarkiston lahjoitus Vpl. Pyhäjärvi-seuralle ja asiakirjojen luovutus säily-
tettäväksi valtion arkisto-
laitoksessa, Mikkelin maa-
kunta-arkistossa, ovat pu-
heenjohtajakauteni osunei-
na se tapahtumasarja, joka
kosketti näinä 12 vuotena
voimakkaimmin. Se myös,
ylättylisesti hehkuttaen, jää
historiaan vielä senkin jäl-
keen, kun tuuli lennättää
lakastuneiden horsmien
kukkahaituvat haudaltani.

Nöyrä kiitos Teille kai-
kille pyhäjärviseläläisille,
tällä ajanjaksolla hallituksen
jäseninä toimineille ja lu-
kuisille yhteistyökumppa-
neille! Tavataan Karjalata-
lolla, josta miltei muodos-
tui näinä vuosina toinen
kotini, jatkossakin, mutta
miun osalta enimmäkseen
ihan vaan issenäinen.

KAARINA
PÄRSSINEN

Toimituksen huom:
Kaarina Pärssisen
70-vuotismarkkipäivä-
haastattelu on luettavissa
lehdessä nro 8/2012.

Koristelyhdyn uudelleen
valmistanut Yrjö Inki-
nen Metsäpirtin patsaan
vieressä.

Muistomerkkien kunnostusta Pyhäjärvellä 1997-2005

Olen toiminut Vpl. Pyhä-
järvi-Säätiön asiamiehenä
vv. 1973-2007 välisen ajan.
Tuon mielestäni varsin pit-
käköön ajanjakson aikana
olen saanut nähdä ja kokea
säätiön toiminnassa mitä
moninaisempia asioita ja
tapahtumia.

Olen tullut tuntemaan
suuren määrän hienoja nai-
sia ja miehiä, jotka ovat
mitä erilaisimmissa tehtä-
vissä toimineet kanssani.
En ole pitänyt varsinaista
pääväkirjaa vuosittaisista ta-
pahtumista eivätkä säätiön
pöytäkirjat ole enää käytet-
tävisinä. Tärkeimmät ta-
pahtumat on toki kirjoitet-
tu laatimaani säätiön 60-
vuotishistoriikkiin ja Vpl.
Pyhäjärvi-lehdessä on ker-
rottu varsin seikkaperäisesti
useimmista tapahtumista.

Olen huomannut sen, että
vanhemmiten omaan
muistiin ei aina ole luotta-
mista. Viime lehdessä ker-
rottiin säätiömme pitkäai-
kaisen edesmenneen halli-
tuksen jäsenen ja varapu-
heenjohtajan Kaarle Viikan
rakentamastahienosta lam-
pusta, johon idean hän oli
saanut lahjoitusmaatalon-
poikien muistomerkkin ka-
tolla olleesta lyhdyistä.

Vuosien saatossa Viika
oli voinut käyttää ko. vaa-
kunalyhdyn aihetta suunnit-
tellessaan niin säätiön kahta
lippua, vaakunaa ym. Leh-
dessä olleesta jutusta kävi
ilmi, että olin muistellut en-
tiselle kotiseudulle suunnit-
teltun ja toteutetun uuden
lyhdyn niin suunnittelua
kuin toteutustakin. Lehti
oli menossa lähes saman
vuorokauden aikana pai-
noon enkä voinut siihen
hätään tarkistaa asioita.
Niinpä nyt onkin tehtävä-
muutampia korjauksia.

Säätiön hallintoneuvosto
päätti kokouksessaan v.
1997 varata määrärahan
entisellä kotiseudulla ole-
van lahjoitusmaatalonpoi-
kien muistomerkkin kun-
nostukseen lähinnä katolla
olleen lyhdyn ja reliefin uu-
simiseen vuoden 1998 Kar-
jalassa vietettäviä juhlia sil-
mällä pitäen.

Erkki Pärssinen ja Jor-
ma Inkinen suorittivat al-
kuvuoden aikana kaksikin
neuvottelumatkaa rajan-
taakse paikallisten viran-
omaisten luo. Näiden mat-
kojen aikana Jorma Inki-
nen suoritti tarkistusmitta-
ukset lyhtyä varten. Jor-
man panos käydyissä neu-
votteluissa oli varsin tar-
keä, sillä venäjänkielen tai-
toisena hän toimi tulkkina.

Vuoden 1918 muisto-
merkin kunnostukseen tar-
vittiin uusia kivilaattoja ja
niinpä matka suuntautui
myös Kaarlahden kiviveis-
tämölle.

Hallitus ei jäänyt aikaile-
maan päätöksen toteutta-
misessa, vaan antoi Yrjö

Inkisen, varsin tunnetun
huittilaisen seppämestarin,
tehtäväksi takoa uuden lyh-
dyn jo vuoden 1997 alku-
kesään mennessä.

Sakkola-Rautu ja Metsä-
pirtin patsaaseen päättivät
näiden säätiön edustajat ti-
lata myös Inkiseltä uuden
lyhdyn. Uutta kynttelikköä
eivät siis suunnitelleet sen
enempää Kaarle Viika
kuin Matti Ahvonenkaan.

Erehdys Viikan ja Ahvo-
sen suhteen tuli kai lähinnä
juuri siitä syystä, että Viika
oli niin monissa muissa
yhteyksissä yhdistetty lyh-
dyn aihepiiriin. Matti Ah-
vonen taas suunnitteli san-
karihauta-alueen muisto-
merkin ja korjaussuunnitel-
mat vuoden 1918 patsaa-
seen. Ahvonen ja Inkinen
ovat osallistuneet lähes jo-
kaiseen muistomerkkien
varsinaiseen kunnostusmat-
kaan.

Uusi lyhty kiinnitettiin lah-
joitusmaatalonpoikien
muistomerkkiin v. 1997
eikä siis 1998, kuten vir-
heellisesti olin Kaarina Pär-
siselle ilmoittanut.

Talkoomatka tehtiin 6.7.-
12.7. välisenä aikana. Lyh-
dyn valmistaja Yrjö Inki-
nen ei itse ollut tällä talkoo-
matkalla mukana. Sen si-
jaan Erkki Pärssisen johta-
maan työryhmään kuulu-
vat mm. Jorma Inkinen,
Matti Ahvonen, Yrjö Kaa-
salainen, Esko Pohjolainen,
Esko Pärssinen, Vilho Vis-
kari, Aarne Eeva, Kalevi
Lappalainen ja Reino Äi-
kiä.

Samalla kertaa kunnos-
tettiin vuoden 1918 muis-
tomerkkiä, johon tarvitta-
vat uudet kiviosat Matti
Ahvosen piirustusten mu-
kaan oli tilattu sikäläiseltä
kiviveistämöltä

Seuraavana vuonna eli
1998 vietettiin kihujuhlia
entisellä kotiseudulla ja tä-
män juhlan yhteydessä pal-
jastettiin muistomerkkiin
muistolaatta, joka kertoi
olleen lyhdyn ja reliefin uu-
simiseen vuoden 1998 Kar-
jalassa vietettäviä juhlia sil-
mällä pitäen.

Sakkola-Rautu ja Metsä-
pirtin pitäjäsäätiöt halusivat
käynnistää alkuperäisen
Aarno Karimon suunnitte-
leman niin itse reliefin kuin
siihen liittyvän erillisen muis-
tolaatankin valmistamisen.

Aulis Ukkosen johdolla
käynnistettiin kaikkien kol-
men säätiön toimesta yh-
teinen hakemus opetusmi-
nisteriölle ja siellä asiaa val-
misteli pyhäjärveläistai-
nen opetusneuvos Kari
Poutasuo. Ruoveden me-
tallipajalla valettiin reliefit
ja muistolaatat.

Talkooryhmällä, jota johti
Erkki Pärssinen, oli todella
kiirettä. 1.7.2003 otetussa
kuvassa reliefi ja muisto-
laatta on saatu kiinnitetyksi

Nyt se on valmis. Talkooryhmä valmiin muisto-
merkin äärellä 1.7.2003. Henkilöt vasemmalta: Yrjö
S. Kaasalainen, Erkki Pärssinen, Jorma Inkinen,
Esko Pohjolainen, Esko Pärssinen, Antero Pärssi-
nen, Yrjö Inkinen ja Matti Ahvonen. Kuvan otti
kokkina mukana ollut säätiön asiamies Reino Äi-
kiä

ja seuraavana lauantaina eli
5.7. muistomerkki paljas-
tettiin uudelleen käyttöön
otetuksi.

Saman vuoden syksyllä
todettiin paikallisen nuori-
son rikkoneen lyhtyä, ja
vuonna 2005 Erkki Pär-
ssisen johdolla kokoontu-
nut talkooryhmä purki lo-
putkin lyhdyn jäänteet ja
muistomerkkin rapautunei-
ta osia korjailtiin ja muis-
tomerkki katettiin metalli-
sella katteella.

Pitäjämme historian kir-
jassa ja eräissä mm. Kaarle
Viikan ja Erkki Pärssisen
lehtijutuissa on tarkka ku-
vaus v. 1936 muistomerkkin
valmistukseen liittyneistä ta-
pahtumista. Jutuista voi-
daan todeta Jalmari Pu-
san voimallisesti ajaneen
muistomerkkien aikaansaa-
mista.

Seppä Heikki Mikkola
takoi lyhdyn metalliosat
Aarno Karimon tarkkojen

piirustusten mukaisesti ja
Juho Nännimäinen val-
misti kivisen muistomer-
kin, johon lyhty ja reliefi
laattoineen kiinnitettiin.

Reliefi ja laatta valettiin
kupariin M. Virtasen säätiön
erilaisten tunnusten, lippu-
jen, vaakunoiden ym. teke-
miset. Kotisivujen Vpl. Py-
häjärvi-lehden arkistot osi-
osta voi vuodesta 2004
lähtien tutkailla juhla ym.
selostuksia.

REINO ÄIKIÄ

DNA-sukututkimus ja Karjala DNA -projekti

Perinteinen sukututkimus on suosittu harrastus luovutetusta Karjalasta lähtöisin olevien keskuudessa. Osittain se johtuu siitä, että me emme enää asu sukumme juurilla. Meillä ei ole koko ajan läsnä olevaa kotiseutua, kotikontua, ei sukuhautoja, ei suvun hallussa ammoisista ajoista ollutta kotitilaa asuttavana tai vierailtavana. Sukututkimus ja kotiseutumatkat ovat meidän keinojamme juurien tavoittamiseksi. Ne ovat myös keinoja kiinnostuksen siirtämiseksi uusille sukupolville.

Perinteinen sukututkimus perustuu kirjallisiin arkistolähteisiin: kirkonkirjoihin, henkikirjoihin, veroluetteloihin – joskus vielä vanhoja muistavien tietoihin.

Tieteen edistysaskeleet ovat tuoneet perinteisen su-

kututkimuksen rinnalle uuden mahdollisuuden: DNA-sukututkimuksen. Sen arkistoa me kannamme koko ajan mukamme. Sukutiedot on arkistoitunut perintötekijöihimme. Ne selviävät DNA-testissä, joka on nykyään jokaisen ulottuvilla, kotoa käsin, kohtuuhintaan.

Mihin DNA-sukututkimus perustuu?

Jokainen meistä on saanut perintötekijänsä vanhemmiltaan hedelmöityshetkellä. Perimä varastoidaan joksikin aikaa solussamme olevaan DNA:han.

Samalla kun DNA on absoluuttisen yksilöllinen "sormenjälki", se kertoo myös vanhemmistamme ja esivanhemmistamme, joilta olemme geenimme saaneet sekä sukulaisistamme.

DNA-sukututkimuksessa on neljä kulmakiveä:

1) Lapsi perii geeninsä aina biologisilta vanhemmiltaan, puoliksi kummaltakin. On kuitenkin sattumaa, kummalta tullut geeni mitään asiaa ohjaa. Siksi esimerkiksi sisarukset eivät ole täysin toistensa näköisiä.

2) Em. satunnaiseen perimään on kaksi poikkeusta, jotka ovat elintärkeitä DNA-sukututkimukselle:

- poika perii Y-kromosominsa aina isältään, joka on perinyt sen isältään, tämä isältään jne., aina hamaan "Aatamiin" asti. Y-kromosomin DNA-testi kertoo siis suorasta isälinjasta.

- sekä pojat että tytöt perivät solujensa mitokondriot ("voimalaitokset") aina äidiltään, joka on perinyt ne äidiltään, joka äidiltään jne., aina hamaan "Eeva" asti. Tähän taas perustuu suoran äitilinjain DNA-tutkimus.

3) Lapsi perii geeninsä aina vanhemmiltaan, jotka taas ovat perineet ne vanhemmiltaan jne. Siksi meidän geneissämme on läpi sukupolvien valuttua suorien esipolviemme perimää. Yhtenevien perimäosien perusteella etäisyyksiäkin serkkuja voidaan tunnistaa DNA-testissä.

4) Geenimutaatiot ovat sukulinjan "korvamerkkejä". Kun geeni kopioituu vanhemmalta lapselle, sattuu satunnaisesti pieniä kopiointivirheitä, mutaatioita. Tämä hieman muuttunut geeni jatkaa taas kopioitumista seuraaville sukupolville. Näin ko. mutaatiosta on tullut mutaation saaneesta lapsesta alkavan sukuhaaran "korvamerkki". Tuon jälkeen korvamerkki seuraa kaikkia jälkeläisiä läpi sukupolvien.

"Aatami" ja "Eeva" Afrikassa

Perinnöllisyystiede todistaa, että kaikkien nykyihmisten juuret johtavat vain yhteen mieheen ja vain yhteen naiseen. He elivät Afrikassa, geneettinen "Eeva" noin 180.000 vuotta sitten, geneettinen "Aatami" noin 70.000 vuotta sitten.

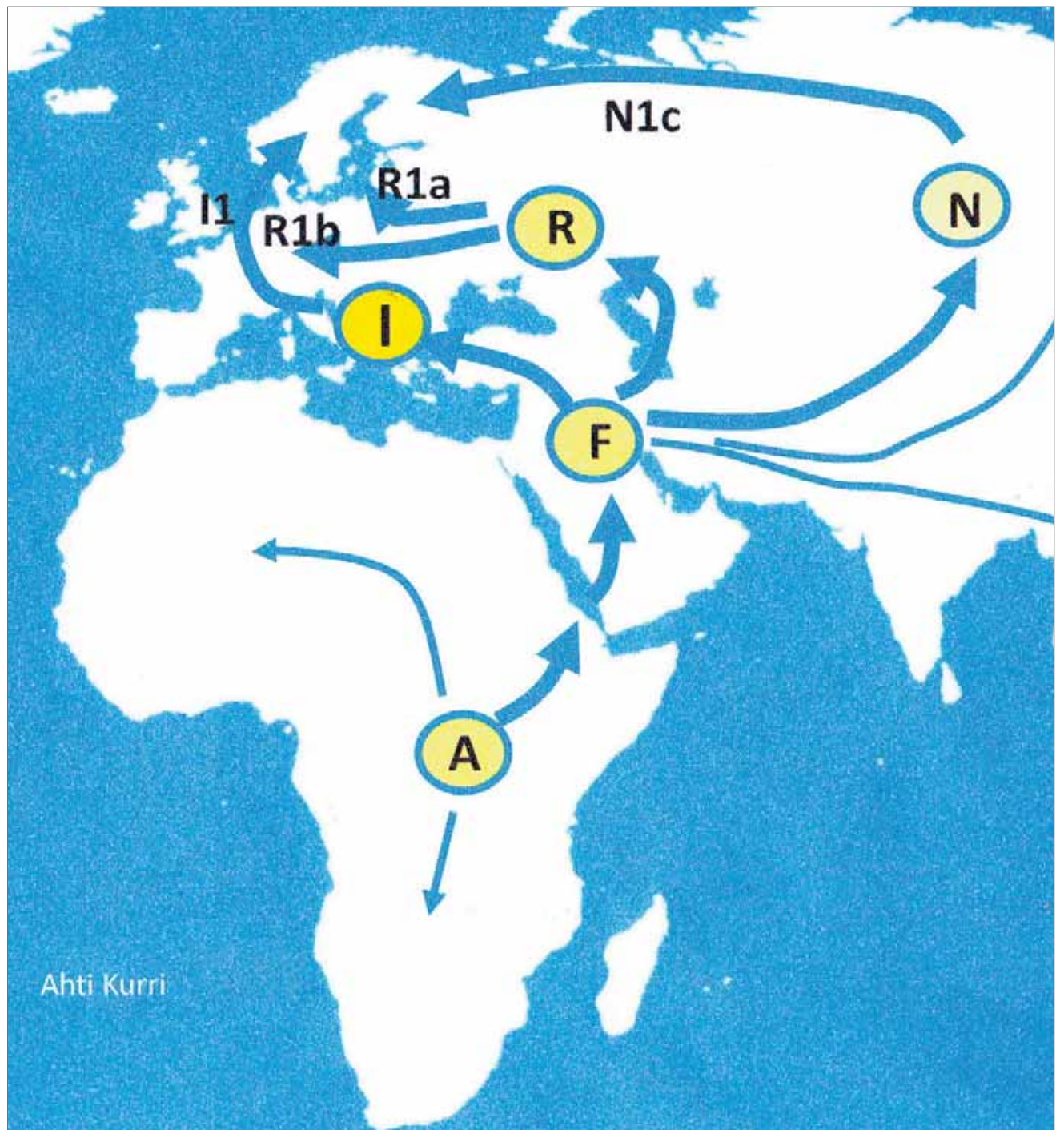
He eivät olleet maapallon ainoat ihmiset elinaikanaan, eivät pariskunta eivätkä edes eläneet samoilla vuosituhansilla. Mutta he ovat ainoat, joiden tytär- ja poikalinjat ovat säilyneet nykypäivään asti. Olemme siis kaikki kaukaista biologista sukua keskenämme. DNA-sukututkimus kertoo, keiden kanssa olem-

me lähempää sukua, ennustaa, kuinka läheistä ja hahmottaa, minkälaisen omat esi-isämme ja -äitimme ovat maapallolla esihistorian hämärässä vaeltaneet.

Maapallon valloitus ja haploryhmät

Noin 50.000 vuotta sitten joukko nykyihmisiä lähti liikkeelle Afrikasta. Nykyiset afrikkalaiset polveutuivat niistä, jotka jäivät sijoilleen. Liikkeelle lähteneet tulivat ensin Lähi-Itään, josta sitten levittäytyivät ympäri maapallon, vuosituhansien kuluessa.

Nyt astuvat geenimutaatiot kuvaan! Miesten "Aa-

Miessukujen reitit Suomeen.

tamilta" lähtöisin oleviin Y-kromosomeihin alkoi tulla satunnaisia pieniä muutoksia. Myös "Eevalta" lähtöisin olevaan mitokondrion DNA:n sisältämään perimään tuli pikku "virheitä". Nämä jäivät aina pysyviksi "korvamerkeiksi" poika- ja tytärsaaroille ja niiden uusille haaroille eri puolilla maapalloa. Niiden perusteella tiedemiehet ja kavat nyt ihmiskunnan isä- ja äitilinjoihin ja niiden alahaaroihin. Niitä kutsutaan haploryhmiksi. Tiedemiehet ovat antaneet mieh- ja naishaploryhmille sekä mutaatioille kirjan- ja numerotunnukset.

Mutaatiot ja DNA-testi

DNA-testi tutkii, mitkä mutaatiot meidän perimämme sisältää. Niiden perusteella henkilö osataan sijoittaa tiettyyn mies- tai naishaploryhmään. Tiede on selvittänyt mutaatiolöydösten perusteella myös eri "mies- ja naisklaanien" karkeat kulkureitit maapallolla. Oma haploryhmä kertoo siis omien esi-isien vaeluksesta, reitistä ja ajoituksesta.

Mutaatiot ovat sukuhaarojen tunnusmerkkejä. Sukulaisilla on siis samoja mutaatioita perimässään.

Kun DNA-testin tulosta verrataan muihin tuloksiin, löydetään yhtenevyksien perusteella geenisukulaisia, "osumia". Yhtenevyyden määrä ennustaa, kuinka monen sukupolven etäisyydellä menneisyydessä on elänyt viimeinen yhteinen esivanhempi.

Kun osumat ovat ilmoittaneet, missä heidän varhaisimmat esivanhempansa ovat asuneet, ne saattavat antaa vihjeitä siitä, mistä oma suku on tunnetuille asuinsijoilleen tullut.

Suomen miesten haploryhmät

Suomalaisista miehistä yli 98 % kuuluu johonkin haploryhmistä N, I, R1a tai R1b. Niiden viimeinen yhteinen esi-isä oli "F", joka eli Lähi-Idässä noin 35.000 vuotta sitten.

Haarautumisen jälkeen meidän esi-isämme ovat vaeltaneet omia reittejään maapallolla ennen tuloaan Suomen kamaralle. Suomi on asutettu monena ajallisena kerrostumana, eri suunnilta. Suurin mieshap-

loryhmä N (n. 60 %) on tullut Suomeen idästä, toiseksi suurin I (n. 30%) lännestä.

Eri haploryhmät ovat vuosituhansien aikana levinneet koko maahan, mutta edelleen N-haploryhmä on Itä-Suomessa yleisempi kuin koko Suomessa keskimäärin, I-haploryhmä Länsi-Suomessa yleisempi kuin koko Suomessa keskimäärin. Karjalainen mies-suku voi kuulua mihin tahansa näistä – tai johonkin harvinaisempaan.

Suomen naisten haploryhmät

Suomen naiset ovat äitilinjailtaan "länsieurooppalaisempia" kuin miehet. Runsaslukuisin äitilinja Suomessa on haploryhmä H, johon kuuluu noin 40 % väestöstä. Se on yleisin haploryhmä myös koko Euroopassa (44 %).

Toiseksi yleisin äitilinja Suomessa on U (22 %). Tämä saamelaisille tyypillinen haploryhmä on Suomessa selvästi yleisempi kuin muualla Euroopassa. Seuraavina Suomessa ovat W (8%), V (6 %) ja J (5%).

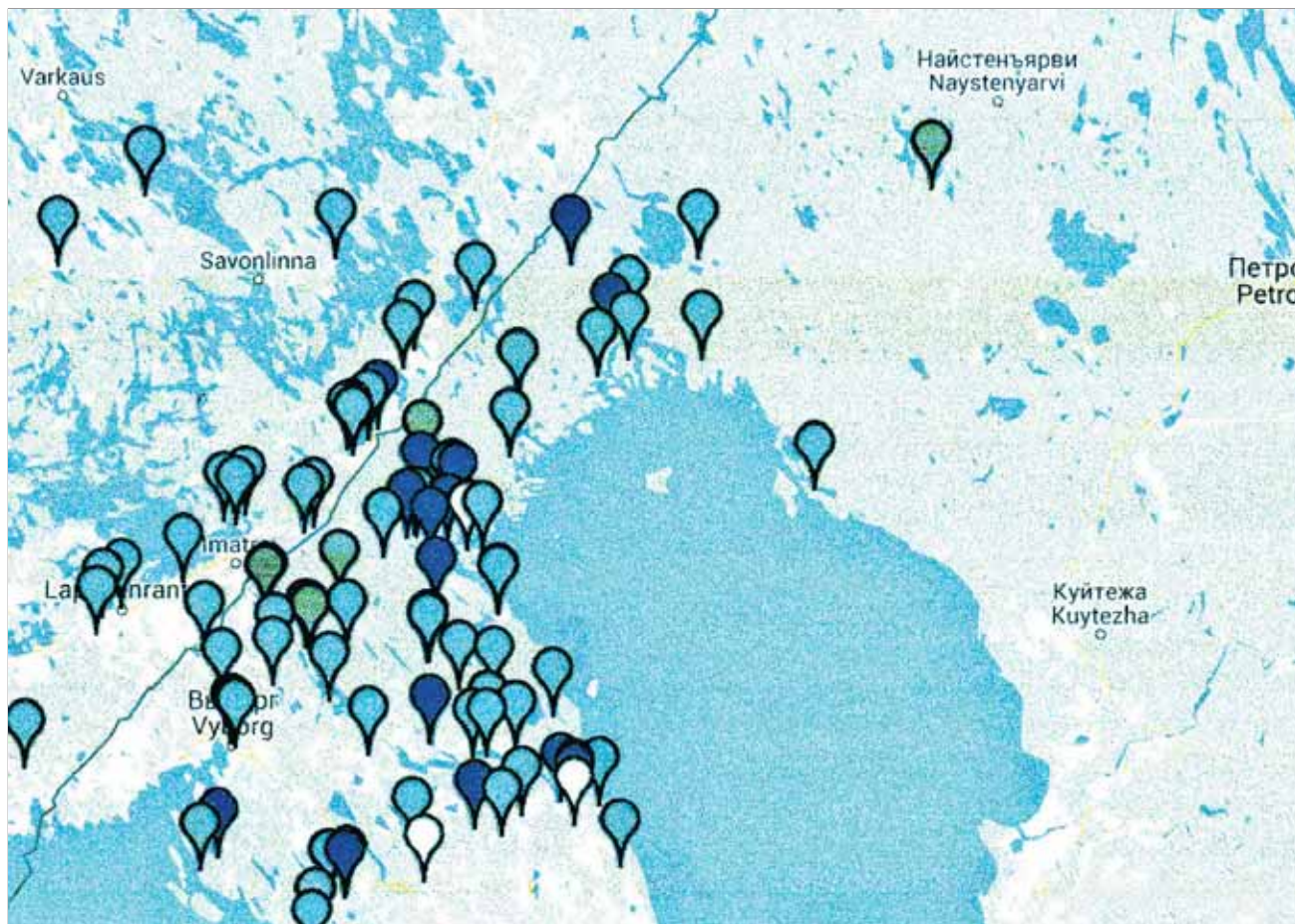
DNA-testin tilaus ja tulokset

Testi tilataan tutkimuslaitokselta internetin välityksellä, "verkkokauppana".

Suosituin tutkimuslaitos Suomessa (kuten koko maailmassa) on amerikkalainen FamilyTreeDNA. Testivalikoimasta valitaan haluttu testi ja maksetaan samassa yhteydessä luottokortilla. Näytteenottopakkaus saapuu postitse kotiin. Näytepuikolla pyyhkäistään itse posken sisäpinnasta sylkinäyte, puikko suljetaan mukana tullessaan putkiloon ja palautetaan tutkimuslaitokseen. Sylkinäyte sisältää DNA:mme.

Kullekin asiakkaalle avataan oma tulossivu, jossa tulokset (esim. haploryhmä ja tiedot löytyneistä "etäserkuista") kerrotaan erilaisilla lista- ja karttatulosteilla.

Testi ei ole kertaluonteinen "hetken huuma". Näyte säilyy FamilyTreeDNA:n tietokannassa 25 vuotta. Aina kun uusien harrastajien testeistä löytyy "osuma", uusia tietoja voi käydä katsomassa tulossivultaan. 25 vuoden aikana tämä uusi tieteenala kehittyy (saadaan uusia tietoja)

Luovutetun alueen DNA-testeissä ilmoitettuja esi-isien asuinpaikkoja.

ja harrastajamäärä jatkaa kasvuaan (sukulaissomat lisääntyvät).

DNA-testin tekijän ei tarvitse olla geneetikko. Tulokset tulevat valmiiksi tulokittuina, mutta toki niidenkin ymmärtämiseksi on hyvä hieman tietää perinnöllisyyden lainalaisuuksista. Muilta harrastajilta voi aina kysellä.

Esimerkiksi isälinjan Y-DNA 67 -testin listahinta FamilyTreeDNA:ssa on 268 dollaria, Suomi DNA-projektin kautta tilattuna merkittävästi alempi (199 dollaria, n. 150 euroa).

Kokonaisperimää vertaava FamilyFinder-testi ("serkkuhaku") maksaa 99 dollaria (noin 75 euroa). Hinta on monelle kertakustannuksena merkittävä, mutta 25 vuoden harrastuksesta ei enää mitenkään kohtuuton (verrattuna moneen muuhun harrastukseen).

Sukuseurat ja DNA

Monet karjalaisetkin sukuseurat ovat jo hyödyntäneet DNA-sukututkimusta.

Sukuseura on usein nimiperustainen ("Vartiaisten sukuseura"). Siihen voi kuulua saman nimisiä sukulaisia, joiden todellista sukulaisuutta perinteinen sukututkimus ei ulotu todentamaan. Silloin isälinjan DNA-testit kertovat, mitkä suvuista ovat todella sukua keskenään, saman kantaisän jälkeläisiä.

Projektit

Testin tehnyt voi halutessaan liittyä erilaisiin, itseään kiinnostaviin projektiryhmiin.

Ryhmiä on olemassa esimerkiksi tietyille haploryhmälle, tietyille maantieteelliselle alueelle tai tietyille sukunimelle. Projekti-kohtai-

sisä tulosteissa jäsenet on eriytetty massasta ja jaoteltu tarkemmin alaryhmiin.

Esimerkiksi Karjala DNA -projektissa voi tarkastella samaan alaryhmään kuuluvia karjalaisia geenisukulaisia tai seurata oman luovutetun pitäjänsä muita testin tehneitä.

Projektien keskusteluryhmissä voi esittää kysymyksiä, joihin muut ryhmäläiset vastaavat. Projektien administraattorit tekevät korvauksetonta vapaaehtoistyötä, omaan harrastukseensa liittyen.

Suomi DNA -projektissa on noin 4600 jäsentä. Suomi on DNA-harrastuksessa maailman kärkimaita. Kun tilaa testin Suomi DNA -projektin internet-kotisivuilla olevan linkin kautta, saa hinnoista mahdollisen projektialennuksen ja liittyy samalla automaattisesti Suomi DNA -projektiin.

Karjala DNA -projekti

Suomessa on tehty akateemisia tutkimuksia eri haploryhmien jakautumista maakunnittain. Viipurin läänin - Luovutettu Karjala -puuttuu joukosta. Sen nykyasukkaita tutkimalla ei vastausta enää saada. Luovutetun alueen geneejiä kantavat asuvat nyt hajallaan eri puolilla Suomea.

Syyskuussa 2014 käynnistetty Karjala DNA -projektin tarkoitettu harrastuksen rikastuttajaksi niille DNA-testin tehneille, joiden tunnetut sukujuuret johtavat luovutetun Karjalan alueelle. Projektin administraattorit ja jäsenet antavat tarvittaessa neuvoja uusille jäsenille. Vuoden 2014 vaihteessa jäseniä oli noin 180.

Luovutetulla Karjalalla on oma, mielenkiintoinen

asutushistoriansa. Pähkinäsaaren rauha v. 1323 jakoi Karjalan 300 vuodeksi valtiollisesti ja uskonnollisesti.

Näkökö tämä pitäjakohtaisissa DNA-tuloksissa? Kun Ruotsi sai 1500-1600-lukujen taitteessa Käkisalmen läänin haltuunsa sadaksi vuodeksi, seurasi merkittäviä väestönsiirtoja. Ortodoksinen kanta-asujaimisto virtasi Venäjälle, tilalle siirtyi luterilaisia Savosta ja Viipurin karjalasta.

Näkökö tämä Luovutetun Karjalan DNA-tuloksissa? Nämä ovat "yleisen" tason mielenkiintoisia kysymyksiä, joihin harrastajamäärän kasvaessa Karjala DNA -projektissa saadaan – ehkä – vastauksia, ainakin pohdiskeltavaa.

Sudenkuoppia?

DNA-sukututkimus kertoo biologisen sukulaisuuden varmasti. Siihenkin täytyy varautua, että muinaisen kirkonkirjaisä ei välttämättä olekaan biologinen isä. Tieto sukulaisuuden läheisyydestä ei kuitenkaan ole fakta, vaan aina tiedemiesten ennuste. Se perustuu mutaatioiden keskimääräiseen tiheyteen.

Ei myöskään kannata kuvitella, että DNA-sukututkimus korvaa perinteisen sukututkimuksen. Tässä ei voi oikaista.

DNA-testi ei osaa piirtää totutun kaltaisia sukupuita. Se ei ole automaattinen vastaus, jos johonkin laatikkoon ei ole löytynyt nimeä. Mutta: se saattaa antaa perinteiselle sukututkimukselle viitteitä etsiä, se saattaa löytää yksittäisiä tuntemattomia sukulaisia ja -haaroja. Joka tapauksessa se antaa tietoa ajasta, jonne kirjalliset lähteet eivät milloinkaan ulotu.

Kieliongelma?

Testin tilaus ja tulokset ovat englanninkielisiä. Vartuneemmalle sukupolvelle kielitaito ei ole samanlainen "itsestäänselvyys" kuin nuorisolle. Kannattaa tiedostaa, että omia jälkipolvia voi käyttää apuna.

Ja testin voi tilata ja maksaa vaikkapa ylioppilas- tai rippilahjaksi omalle tai sukulaislapselle. Testihän kertoo silloin myös omasta perimästä. Tämä saattaa olla myös keino nuoremman polven mielenkiinnon herättämiseksi omiin juuriin, perinteisen sukututkimukseen ja suvun entisiin asuinsijoihin.

Lisätietoa

Lisää suomenkielistä tietoa DNA-sukututkimuksen perusteista ja käytännöstä saa esim. tämän artikkelin kirjoittajan kotisivuilta www.kurrinsuku.net (lisätietoa voi kysyä myös henkilökohtaisesti).

Karjala DNA -projektin nettisivun osoite on <https://www.familytreedna.com/public/karjaladna>.

Karjala DNA -projektiin voi tutustua myös liittymällä Facebookissa Karjala DNA-ryhmään, vaikka ei ole testiä tehnytkään (löytyy haulla Karjala DNA).

AHTI KURRI

Kirjoittaja on sukututkimus- ja kotiseutuharrastaja, Hiitolan-Kurkijoen sukututkimuspiirin puheenjohtaja, Karjala DNA -projektin administraattori.

Perhetapahtumia

Harri, Milla ja Ella. Kuva: Paul Kankaanranta.

Milla ja Harri Ruskeepään perheeseen syntyi 18.09.2014 tyttövauva. Joulukuun 7. päivänä 2014 pidettiin Littoisten kirkossa kastetilaisuus, jossa tyttö sai nimen Ella Maria.

Harri-isä puhui kauniisti pienokaiselleen, kiittäen Jumalaa syntymän ihmeestä. Meidän läsnä olleiden tunteet nousivat kovasti pintaan ja saimme pyyhkiä ilon kyyneleitä, kun Harri veljensä Petrin säestämänä lauloi kauniin laulun, Taivas sylissäni: "Olet aarre sydänten, miten sinut suojelen, helmassani kantaa itse taivastako saan".

Liedon seurakunta sai uuden jäsenen, kun kappalaisena toimiva Harri-isä kastoi oman lapsensa Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Milla-äiti ja kummit laskivat kätensä Ella Marian päälle ja hänet siunattiin yhdessä Taivaan Isän kämmenelle.

Kummeiksi olivat lupautuneet Jenni ja Pasi Hakanen, Sonja Lamppu ja Paul Kankaanranta. Karjalaisuus tuli kovasti esille edellä mainituissa henkilöissä. Millan äidin suku on Sortavalan maalaiskunnasta, Liimataisia. Harrin isovanhemmat isän puolelta

olivat Arvi ja Ida Kiiski Pyhäjärveltä. Idan suku oli Sakkolan Vilakkalan kylän Repoja. Jennin (o.s. Kiiski) suku on sama kuin Harrin. Sonjan isän suku on Sakkolan Petäjäjärven Lamppuja. Näin jatkuu karjalaisuus edelleen polvesta polveen.

Kastejuhlaa jatkettiin Millan ja Harrin kodissa, joka on aivan Littoisten kirkon vieressä. Kauniisti katetussa pöydässä saimme nauttia yhdessä mahtavasta ruuasta. Lyhyen ohjelmatuokion jälkeen herkuttelimme runsailla kahvipöydän antimilla. Marja-Leena-mummo oli leiponut komean rotinapullan ja muita herkkuja.

Milla-äiti on äitiyslomalla Maarian seurakunnan pasturin virasta. Harrin työpaikka on Liedon seurakunnassa. Monet teistä lukijoista muistatte Harrin o.s. Kiiski Pyhäjärvi- ja Sakkola-juhlien saarnoista ja lauluista.

Toivotamme terveyttä ja kaikkea hyvää Ellalle ja hänen vanhemmilleen.

MARJA-LEENA JA
OLLI RUSKEEPÄÄ

ERJA JA HEIKKI
KIISKI

Tilaa Vpl.Pyhäjärvi-lehti
omaksi, ystävälle tai
sukulaiselle lahjaksi!

Hinta edelleen
vain 30 euroa/ vuosikerta

Soita p. 040 730 2622
tai tilaa nettisivujemme
tilauslomakkeen kautta

vpl. **Pyhäjärvi**

Taipaleen taistelusta kuultuna

Viipurin läänin Pyhäjärven Noitermaan koululle tuli marraskuussa 1939 lääkintämiehinä ja ambulanssin kuljettajina toimivia sotilaita majoitettavaksi. Minun kotini sijaitsi aivan koulun lähellä ja sotilaat kävivät meillä saunomassa.

Asuimme Nurmilammen rannalla ja meillä oli aika uusi sauna, johon vettä sai helposti lammesta. Äiti teki usein piirakoita ja tietysti niitä tarjottiin myös sotilaille. Kun tilanne rintamalla alkoi käydä uhkaavaksi, eräät sotilaita neuvoivat meitä menemään heille evakkoon. He jopa lupasivat kirjoittaa kotiin Keski-Suomeen, että siellä varauduttisiin meidän tuloomme. Yksi heistä sanoi minulle, että hänellä on kotona Jyväskylän tietämillä minun ikäiseni velipoika ja kolmen vuoden vanha ori, jota saisin mennä ajolle opettamaan.

Lopulta lähtöä ei kauaa mietitty, sillä eräänä päivänä sotilas saapui ovellemme ja sanoi, että on tasan tunti aikaa junan lähtöön Noitermaasta. Se juna saattaisi olla viimeinen. - No, se lähtö ei ollut meille viimeinen, sillä palasimme jatkosodan aikana Noitermaahan.

Viimeinen lähtöni Noitermaasta oli kesällä 1944. Silloin ajelimme saman ikäisen naapurin pojan, Jouko Rastaan kanssa hevoskyydillä halki Suomen Keuruulle asti. Elämä alkoi sodan jälkeen alusta uusilla asuinsijoilla, sillä isäni sai töitä Keuruulta ja tontin Keuruun Pappilanniemestä. Nyt olen itsekin jo yli 85 -vuotias, asunut yli 60 vuotta Keuruulla ja toiminut kuorma-autoilijana puoli vuosisataa.

Kotini Noitermaassa oli ollut lähellä Taipaleen raskaita taistelupaikkoja. Kun myöhemmin tapasin talvisodan veteraaneja, tulivat usein puheeksi nuo taistelut. He kertoivat minulle kokemuksiaan, kun kuulivat, että nuo seudut olivat minulle kovin tuttuja. Tässä eräs koskettava kertomus Taipaleelta:

Olin hakemassa kuorma-autollani traktoria Orivedeltä Keuruulle. Matkassani oli talon vanha isäntä, talvisodan veteraani. Kun tuo veteraani matkalla kuuli, että olin kotoisin Taipaleen seudulta, hän innostui kertomaan kokemuksiaan. Oli aivan kuin meistä olisi tullut yhteisten tuttuja seutujen ansiosta sukulaisia.

Hän oli toiminut lääkintämiehenä talvisodassa. Veteraani kertoi kovasta torjuntataistelusta, jossa haavoittui paljon sotilaita. Käytettävissä oli vain yksi lääkäri, joka joutui antamaan ensiapua ja hoitamaan vaikeasti loukkaantuneita maastossa kuljetuskuntoon. Syvän pimeyden keskellä kaksi lääkintämiestä näytti petromaksilla valoa tunnin vuorotellen samaan aikaan, kun tämä yksi ja ainoa lääkäri teki kaikkensa haavoittuneiden hyväksi. Lääkäri teki työtään täyden vuorokauden ilman lepoa. Se oli valtava ponnistus yhdeltä mieheltä.

Näin jälkeenpäin olen ymmärtänyt, ettei tuolaista maratontyötä olisi jaksanut tehdä ilman piristeitä. Valitettavasti sodan yhtenä jälkiseurauksena joillekin tuli vaikeuksia näistä aineista, jotka sodan kauheudessa antoivat ylimääräisiä voimia vaikeissa tilanteissa.

Kiitän Keuruun, Pihlajaveden ja Multian veteraaneja suuresta uhrista. Vain Jumala voi sen palkita.

ESKO SIPPONEN
Keuruu

syntynyt 1928 Vpl Pyhäjärven Noitermaassa

KARJALAN LIITTO on karjalaisen kulttuurin harrastus- ja kansalaisjärjestö. Karjalan Liitto on keskittynyt karjalaisen kulttuurin esillä pitoon, säilyttämiseen ja uudistamiseen. Karjalan Liittoon kuuluu 15 piiriä, Karjalaisten Pitäjäyhdistysten Liitto ja Karjalaisten sukuyhteisöjen liitto sekä noin 450 jäsenyhdistystä eri puolilla Suomea ja ulkomailla. Henkilöjäseniä yhdistyksissä on lähes 50.000. - www.karjalanliitto.fi

Miu Karjalain – mie ja sie

Pyhäjärvi-juurinen baritoni Hannu Musakka avasi juhlavuotensa konsertillaan 14.1. Karjalatalolla 70-vuotisjuhlavuotensa kunniaksi. Ohessa Hannun ajatuksia karjalaisuudesta.

Oikeestaan mie en ymmärrä sitä ollekaa, jot mikä täss karjalaisuus on nii ihmeellist. Ei se oo miulle selvint, vaa ko nuo muut suomalaiset ovat tätä ain ihmetelleet. Misthäs se johtuu?

Kai se vissii tää miunkii karjalaisuutein on veriss joku huume tai sit iha niiss pienepienis keenilöiss, mutko sitä ei vaa voi mitata millää konstil.

Yks päivä mie kehitän sellase laitteen, jot voi ihme! Sellase mittarin, joll katotat, jot kuka o iha tosissaa tai kuka sit pistää omijaa. Karjalaisist yllesäkkii sanotaa, jott puhhuut nii paljo, mutt ei kuitekaa mäne kiel solmuu.

Siin testis pystyis aito karjalaine pärjäämää, ko kirkkail silmil vaa katsois testaajaa silmii ja kertot kaik maholliset ja mahottomat. Ei siin kestäis kukkaa peräs. Varmast koht testaaja sanois, jot: "Testi on tässä, laitteet hajoavat kohta, jos et lopeta!"

Sitä ko o lapsuutesa ja nuoruutesa asunt Lappeenrannas ja puhunt karjalaa, nii ehä sit oo osant mitekää ajatella erlaiseks. Sitte ko isompan mänin Helsinkiin, ni siell huomas, et hyöhä ei puhukkaa kukkaa enää karjalaa, vaikk oisvatkii sielt lähtösi. Hyö o jo het omak-sunneet er kiele, jot eivät erottus ja kukkaa sit ei tuijottas ja haukkus maalaiseks.

Miust siin ei oo mittää hävettävää, ko karjalaiset ha o paljo vahvempii, vaikk män kotiki parrii er kertaa, ni siit huolimatt pit oppii elämää ja tekemää elämästää elämise arvost. Nyt sitko mie asun Savoss, ni tääll tuntuu ain välil, et meinaavat iha väkisi puristaa hengilt, mut miehä en anna periks, vaa haastan ja haastan karjalaa iha nii paljo ko vaa ehin.

Miu issäin ol oppint oma karjalasa siel ihaKannakse syvämies, Pyhäjärvel. Miehä en sellast paljo ehtint koton kuulemaa, ko mie olin iha kesekasvune, ko isäl tul noutaja.

Äit ol niill sijoillaa syntynyt Lappeenrannas, entises Lappee pitäjäs, Otontiel ja sit myöhemmi Hietalaka-vul iha siin kohtaa, mis nykyne Osmonkatu päättyy ja on se nurmikaista ja siin se viimeine kirsikkapuu. Se on se miun kotipihain viimeine puu, voitte männä miun luvallain maistelemmaa kesäsi kypsii kirsikoit. Ai et ovatkii makkeita!

No, nyt mie vähä meni sivutieli. Tästhä miun pit kertoo, jott äitin, hää haasto sitä lappeenrantalaist kar-

"Miun karjalain" sydän on tässä kotona otetussa perhekuvassa. Vasemmalta edessä Terttu sylissä Nöpo, äiti-Aili, Ilkka, Henrik, Hannu, isä-Juho ja Irma. Kuva on mahdollisesti vuodelta 1957.

jalamurretta. Tuonko sit yhystiit miu issäin kannakse murtee kanss, ni vot, joha tul hyvä soppa ja sitä hämiekii sit söin iha innoll, sen, minkä jakso.

Jos ei sit muuta karjalaa ois tuol suures maailmas puhunkkaa ko mie ja sie, nii sekkii riitti monel ja monest ja otettii ja otetaa eellee ilol vastaa. Ja oha karjalaa murre muutakii ko mie ja sie. Ja sit viel karjalakieliha eriksee, jota pajatettaa ja pakistaa.

Kerraha mie sain sellasii terveisii Seinäjoelt, jot sen toise vastapuole työpäivä ol pelastettu sil, ko mie kirjoti hänell "mie ja sie". Hää ihastu iha ikihyviksee ja sano, jot "on se ihana, kun joku vielä puhuu tai kirjoottaa murretta", enkä mie muuta kirjottant ko mie ja sie. Taisihan mie sil naisihmisel kirjottaa sen Siun isoll ASSÄL! Se kai se sit lopult laukas häne sisälää jottai, jot ol iha päivä pelastettu. No, tuliha miekii siit tietekii hyvillee, sillee vähä, jottei iha hattuu noust tai saatto se vähä kivuta sinnekkii.

Muistaha mie viel lapsuuvestain jottai.

Heit äiti veljii eli enoloit poikinee tul suurest maailmast, Helsingist ja Varkauvest, nii ehä sit tahtont oikkee ymmärtää, ko toiset puhu nii hienoo ja toiset savvoo. Mius tuntu kuitekii vällee iha hauska heijä puhheesa, vaik ei sielt kajahelleet miet ja siet. Helsingi eno ol nii jotekii muuttunt, jot hää ei puhunt enää lappeenrantalaist kovikaa. Liekö se mylly nii kovast puristelt ja jauhant, jot ei siel pääkaupungiss' saant enää karjalaa haastaa toiste kuulle.

Ja sit toine eno, hää puhu savvoo ja heijä poikasa myös. Oisha siin välil tulkikiikii tarvint, mut jotekiiha siit selvittii. Minkä sille mahataa ja varsinkii, jos mennee naimisii toise heimolaisekans, nii jotekii karjalaine, varsikii miespuoline, näk-

kyy jostai syyst antava hel-pommi periks ja unohtava sen oma kielessä. Nii mie oon sen käsittänt. Mäniskö siit perhesopu vai minkä tähe?

Miulle itellee tää karjala o olt nii pyhä assii, jot ei se lähe miust eesj uurharjal, vaik kui mont kertaa nahkaasa kesis ja pesis. Sielt se vaa sisält pyrkii pintaa. Eikä se lähe muutekaa pois.

Mie oonkii sit iha uhalaa, semmosis vähä epävirallisis tilanteis, työntant mien ja sien sinne välili. Se jotekii soip nii mukavast: "Mie ja sie". Iha er taval ko mikkää muu murre. Miu ja siu iha samal viisii.

Mite onkii olt vaikeeta haastaa kirjakielell. Se tuntu ain tulleen iha jostai maan alt, eikä miust. Sillo ei oo paljoo kettää hymyilyttant, mut het ko mie laittoi miut ja siut soimaa, ni joha alkoit naureksimmaa ja pahimmatkii jännitteet hävisvät. Jos työ ette uso, ni kokkeikkaa, sitpähi tiijätte.

Sillo lapsen miu Karjalain ol vaa se Lappeenranta ja siit rajal päi. Sitte ko opin vähä enemmän ymmärtämää, nii Karjala laajen vähä joka suuntaa. Sitte ko miust tul iso ja rupesi käyttämää housuis vyötä ja muutin vähä pohjosemmaks, ni mie ymmärsin, jot oha se sielkii Karjalaa. Ja revviir vaa laajen sitä mukkaa ko viisas-tuin ja nyt se miun Karjalain ol ain siel, mis mie itekii oon.

Eikä se miuta lopult ahis-tantkaa vaa sinne lapsuue kottantereil Lappeenrantaa Peltolaa, vaa se o kaikkiall ja nyt sen näkkee vaik mis.

Parraimmillaa se o kuitekii miu syvämessäin ja vaik mie joskus kuolisin, ni sielhä se jatkaa olemistää maa allakii matoloihe seuran ja kotarkast kuuntelee, ni siel se vast ilone puhe kaikuu ja raikuukii, laulut ja kaikk. Kaikk karjalaiset yhess, jot mikä.

Mie en malta olla sanomatt, jot ain sillo, ko mie vaa jossai alan laulaa Karjalast ja kaikkii siihe liittyvii

laului, sillo liikahtaa miu sisällään joku ihmeellise suur esine, syvämies vai mis. En mie tiijä, mut ei sitä varmaa huomaa muut ko karjalaiset, mut sillee siin vaa käyp.

Sitäkii mie oon ihmetelt, mite se Pietari Hannikaine o nähnt oma Karjalasa nii kurjaks, ko o pitant iha lauluukii laittaa, mut häähä olkii sielt pohjosemmast, eikä varmaa tient Laatokkaa ympäröiväst ihanast Karjalast mittää. Miust se ei oo mikkää kurja, vaa iha ko ois taivaas tai siin iha hilkul portaihe yläpääs, mis tuntuu Pyhä Pietari lämmin henkäys.

Sillo mie sen tunsii, ko sain käyvä ens kerra issäin koissa Pyhäjärvell ja siel mie koin uuellesyntymän. Sielhä mie oonkii kotosi ja sielhä mie ain ajatuksissain sillo kulen, ko vähäkii silmä välttää ja ei oo muuta tekemist.

Mite hyvält tuntuu iha syvämessäin miun Karjalain – ja mie ja sie.

HANNU MUSAKKA

Naistoimikunnan käsityökilpailu 2015:

Tuunaa vanhasta uutta

Karjalan Liiton naistoimikunnan käsityökilpailun 2015 aiheena on vanhasta uudeksi "tuunattu" tekstiili-, puu- tai metallityö tai muusta materiaalista valmistettu työ. Käsityökilpailu järjestetään liiton naistoimikunnan toimintana. Kilpailun ohjeet saa liiton toimistosta, liiton jäsenlehdestä ja verkkosivuilta. Kilpailu päättyy 31.3.2015.

Piirien naistoimikuntien edustajat tiedottavat kilpailusta omassa piirissä eri tilaisuuksissa. Osallistuminen edellyttää Karjalan Liiton jäsenyyttä tai osallistumismaksun maksamista.

Kilpailuun toimitetaan kuvaus esineen aiemmasta käytöstä tai ulkomuodosta: valokuvia, videokuvaa tms., paperilla, cd- tai dvd-tallennuksena sekä kuvaus "tuunatusta" versiosta.

Kilpailija ei saa käyttää

suunnittelussa tai toteutuksessa muiden apua. Kilpailutyö pitää olla kilpailun päätyttyä osallistujan omistuksessa.

Mikäli työ on kooltaan liian suuri kuljetettavaksi, kuten esimerkiksi verhoilut huonekalut, siitä pitää olla selkeitä työkuvia. Pienhköt työt, kuten asut, asusteet ja pienet esineet toimitetaan piireihin arviotaviksi ja edelleen arviointinsa jälkeen piiri toimittaa parhaat valtakunnalliseen kilpailuun.

Toivottavaa on, että piiri arviointinsa yhteydessä myös palkitsee kunkin sarjan kolme parasta, jotka jatkavat liiton kilpailuun.

Piirin kilpailuvastaava (naistoimikunnan puheenjohtaja) laatii kilpailuajan päätyttyä, 31.3.2015 jälkeen töistä taulukon sarjoittain niin, että se on arviointia

varten Karjalan Liiton toimistossa kirjallisena 15.5. mennessä. Jos piiri lähettää muita kuin omassa kilpailussa sijoittuneita töitä liittoon, ne merkitään ko. taulukkoon.

Näyttelyyn tulevat työt piirin kilpailuvastaava toimittaa Hyvinkäälle näyttelytilaan perjantaina 12.6.2015 ja hakee pois sunnuntaina 14.6. näyttelyn päätyttyä.

Alustava sarjajako:

A Asu/Asusteet

B Käyttötekstiili/

Verhoiltu huonekalu

C Koru/

Pikkutarvike

D Työkalu/

Suurehko käyttöesine

E Muu työ

Liiton naistoimikunta pidättää oikeuden muuttaa sarjajakoa arvioinnin yhteydessä. Kilpailutyöt toimi-

tetaan oman piirin kilpailuvastaavalle, ei Liiton toimistoon. Piirissä valitaan sarjojen kolme parasta toimitettavaksi valtakunnalliseen kilpailuun. Valtakunnallisen kilpailun työt arvioidaan Liiton naistoimikunnan kokouksessa kesäjuhlien yhteydessä vuonna 2015.

Arvioinnissa voidaan käyttää asiantuntijaraatia tai henkilöitä sekä piiri- että liittotasolla. Kilpailutöiden palautumisesta tekijälleen vastaa piirin henkilö, joka on työn vastaanottanut. Piirien naistoimikuntien/piirien tulee vastata kaikista mahdollisista postitus- tai toimituskuluista.

Liiton jäsenille osallistuminen on maksuton, muille osallistumismaksu on 12 euroa, joka maksetaan työn vastaanottavalle piirille. Piirit voivat neuvotella kilpailutöiden tekijöiden kanssa,

jos tekijä haluaa mahdollisesti luovuttaa työn piiriin käyttöön, esimerkiksi varainhankintaan.

Liiton kilpailussa palkitaan vain kilpailuohjeen mukaisesti valmistettuja uusia töitä. Tänä vuonna voidaan hyväksyä esim. B-sarjassa suuritoinen 2-3 vuotta aiemmin valmistunut työ.

Yleisesti arvioinnissa kiinnitetään huomiota työn siisteyteen ja huolellisuuteen, innovatiivisuuteen, kauneuteen ja toimivuuteen sekä työn vaatavuuteen käytettävän ajan ja materiaalin suhteen.

Kulunut tai ennen kilpailua selkeästi käytössä ollut työ voidaan sulkea kilpailun ulkopuolelle, mutta piirin harkinnan mukaan se voidaan toimittaa näyttelyyn.

Osuuskaupan johtajan saunassa

Osuuskaupan johtaja oli humoristi ja valmis tuomaan iloa kanssaihmisille. Kerran muuan kauppatarkastaja oli tullut autolla käymään ja jäi yöksi Osuuskaupalle. Ilalla lämmitettiin sauna ja myös naapurin vanha Tuomas-isäntä kutsuttiin saunomaan. Johtaja narrasi Tuomasta, että saunomassa on Vaasan läänin maaherra.

Tuomas vähän epäili, mutta taisi lopulta johtajan tarinaan uskoa, koska kertoi myöhemmin kyläläisille tavanneensa saunalla ison herran: "Hajusaippualla se pesi jalkansakin".

TORPAN ANTTI

Riiskan äitienpäiväjuhlan 1931 kuvan henkilöt tunnistettu

Lukijoiden pyynnöstä julkaisemme vielä uudelleen vanhan äitienpäiväkuvan ja siihen liittyvät henkilötiedot. Takarivissä ylhäällä vasemmalta: Ida Jermalainen, Helena Kukko, Pekka Jermalainen ja vaimo Miina, Anna-Kaisa Kukko, Heli Lehikoinen, Annuska Mitka Jermolajeff, Anni Paavilainen, Aarne ja Hilda Kukko, Eino Hopia, Mari Akkanen, Antti Nolo, Matti Kukko, Matti Kailasto, Antti Jermolajeff, Mari Hienonen, Matti Nuora sylissä Maija, Liisa Pennanen, Anni ja Jalmari Kukko, Eino Kailasto, Martti Kukko.

Keskirivissä vasemmalta: Ida Hopia, Helena Paajanen, Helka Luukkanen, Anni Kiiveri, Eeva Kukko ja lapsi Pentti, Anni Vuohelainen, Anni Liikkanen lapsi sylissä, Anna-Riitta Kailasto sylissä Jouko, Maikki Hopia, Helka Lehikoinen, Anni Ruokolainen, Lyyti Kailasto, Maikki Paajanen, Helena Kurikka sylissä Kukon Arto, Ida Lehikoinen, Matilda Inkinen ja Kaija, Hilja Nuora.

Nurmikolla istuvat vasemmalta: Bertta Kaasalainen, Selma Pärssinen, Impi Tiainen, Erkki Paavilainen, Helli Kailasto, Alisa Kiiveri, Eino Vuohelainen, Veikko Nuora, Sirkka Jermalainen sylissä Jaakko Kukko, Eino Liikkanen, Ilmari Kukko, edessä Aili Pelkonen, Toini Nuora, 3 poikaa Aarre Kukko, Aulis Bulakoff, Arvo Kukko, Lempi Kaasalainen, Aarne Kukko, Irja Kuurne, Einari Kuurne, Tauno Akkanen, Kaarlo Jermalainen, Arvo Kaasalainen, Aarno Kailasto ja Pauli Bulakoff.

Sukulaiset,
ystävät ja tuttavat.

Vuosi 2015 on vierähtänyt käyntiin
suurin odotuksin.

Toivomme, että tuleva aika tuottaa
Teille iloa ja onnea jokaisena päivänä !

Rakkain terveisin

Marjatta (o.s. Kivikkola, ent. Nännimäinen)
ja Antti Rantanen, Rauma

Kiitoskirje lukijalta

Joulun alla kolisi postilaatikkoni tuolla kylätien varrella. Kotinihan on tällä hetkellä Keski-Suomen kauniissa Petäjäveden kunnassa. On jokia ja järviä vaikka muillekin jakaa. Kolahduksen aiheutti Kirje kotoa elikä Vpl. Pyhäjärvi-lehti. Sain lukea minulle niin ikävän uutisen, että Pyhäjärvi-seuran Kaarina Pärssinen jättää luotsipaikkansa. Tämä uutinen oli minulle suorastaan tyrmäystä.

Olenhan kyllä vasta vähän aikaa kuulunut Vpl. Pyhäjärvi-seuraan. Muistan niin elävästi sen päivän, kun soitin Kaarina Pärssiselle ja kyselin, että ottaisitteko minut seuranne jäseneksi. Oleneksyksissä, en löydä synnyinseutuni ihmisiä? Kaarina Pärssinen levitti sylinä ja sanoi; tänne sinä kuulut, täällä on sinun heimosi, veljesi ja sisaresi. Tunsin sen yhteenkuulumisen ihanan tunteen, kun löytää synnyinseutunsa ihmiset elikä vpl-pyhäjärväläiset. Mitä enemmän soittelin ja lähetin sähköposteja Kaarinalle, tulin tietoiseksi hänen suurmoisista taidoistaan kynän käsittelystä ja sujuvasta sanan hallinnastaan.

Hän uhraa paljon aikaansa pyhäjärväläisten elämän kulusta tänään ja ennen siellä Kannaksella tutkien ja tiedustellen. Mikä sitoutuminen järjestön asioiden hoitamiseen. Tämä kaikki on hänelle hänen perheensä; isä, äiti ja lapset. Mikä sosiaalisuus ja empatia Kaarinasta huokuu. Nyt kun hän hieman huokaa, kyllä Kaarina jaksaa vielä toimia seuran aktiivijäsenenä pitkälle tulevaisuuteen. Minä ainakin uskon ja toivon näin tapahtuvan

Kiitokset Sinulle Kaarina Pärssinen. Olet empaattinen ja suuri ihminen.

ANNIKKI LINDGREN

Karjalanmatkoja, lähde mukaan:
Ystävänpäivänä ja Laatokan kierrokselle

13.-16.2.2015 (Ystävänpäivä)
Viipuri, Pyhäjärvi, Pietari, Käkisalmi

3.-7.4.2015 Laatokankierros,
Pyhäjärvi, Hiitola, Sortavala, Pitkäranta,
Aunus, Syväri, Pyhäjärvi

Tiedustelut: Heli Salminen puh.
02-6331784, 050-5671586

Kiitän kuluneesta vuodesta ja
toivotan hyvää tätä vuotta.

Heli Salminen,
Naskalin Manun tyttö

Boorivettä vai kanferttia?

Sanna-niminen emäntä oli kylällä itseoppinut eläinlääkäri ja valmis auttamaan tarvittaessa myös ihmisiä.

Isäni oli sahalla asentajana ja työhön kuului muun muassa terien teroittamista, jossa sai usein siruja mirkkelistä silmään. Jos siru ei lähtenyt kotikonsteilla kuten boorivedellä, meni isä Sannan luo ja tämä pyörytti kielellään sirun pois silmästä.

Kerran sattui, että äiti lainasi ruustippoja naapurillemme Lovisalle, jolle tämä lainakanferti eli ruustipat tiputeltiin tyhjään boorivesipulloon. Loviisa oli myöhemmin tuonut lainan takaisin samaisessa boorivesipullossa. Isällä oli taas siruja silmässä ja niitä yritettiin huuhdella pois. Äiti otti pienen boorivesipullon ja tipautti tipat isän silmään. Jopa nousi hirmuinen kiromeno ja hyppiminen, kun kanferti poltti isän silmää. Jälkeenpäin, kun tapausta muisteltiin, isä sanoi, että silmähän parani ruustippojen avulla nopeasti. Jostain syystä tätä lääkettä ei kuitenkaan enää kokeiltu silmänhuuhteeksi.

TORPAN ANTTI

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt joululahjaksi vaakunapaita, jota saatavana jälleen joulukuun alusta alkaen kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi tuleville kotiseutumatkoiille, vaikka koko ryhmälle. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuisia T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta helmenharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja XXXL 20 e/kpl. Dokumenttielokuva Muistojen järvi on kuvattu vuosina 1939-44 Pyhäjärvellä. DVD:n hinta 20 e/kpl, tuotetta jäljellä muutamia kappaleita, mukana liuskan seloste elokuvasta. Seuran 50-vuotishistoriikki (2007) tarjoushintaan 10 e/kpl.

Postitettaessa lähetyskseen lisätään postituskulut. Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisako@gmail.com (huom. muuttunut sähköpostiosoite)

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

TAPAHTUMAKALENTERI

Vpl.Pyhäjärveä kylä kylältä -sarja jatkuu 1.2.2015 klo 13, Laatokkasali, Karjalatalo, 2. krs. Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki. Esittelyvuorossa Pyhäkylä; Kauko Hinkkanen ja Riitta Hirvonen. Tervetuloa! - Vpl.Pyhäjärvi-seura ry, hallitus.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran muut tapaamisajankohdat: su 1.3. klo 13 ja kevätkokous su 12.4. klo 13 Karjala-talolla.

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvikerhon sääntömääräinen vuosikokous on keskiviikkona 4. päivänä helmikuuta 2015 klo 13.30 Koulukatu 12, Tampere. Kerho tarjoaa kahvit, tervetuloa! - Johtokunta

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon helmikuun kokous pidetään torstaina 05.02.2015 klo 13 alkaen Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahdessa. Viritellään laskiaismuistoja. - Tervetuloa!

Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen tapaaminen Mikkelissä la 7.2. klo 12. Tiedustelut ja ilmoittautumiset Markku Paksu, p. 040 5239 645.

Konevitsan evakuointi maaliskuussa 1940 on vuosikokouksesitelmän aiheena arkistoaineiston ja perheessä säilyneiden tietojen perusteella, esitelmöitsinä fil.tri, dosentti Tellervo Krogerus la 7.2.2015 klo 13.00 alkavassa Konevitsa ry:n sääntömääräisessä vuosikokouksessa Helsingin ort.seurakunnan seurakuntasalissa, Unioninkatu 39, käynti saliin sisäpihalta. Tilaisuus on avoin kaikille Konevitsan luostarin historiasta kiinnostuneille. - Tervetuloa!

PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN

KOTISIVUT

löytyvät osoitteesta:

[www.karjalanliitto.fi /](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)
vplpyhajarvisaatio

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari *Kaunisti Vpl Pyhäjärveä*, osat I ja II.

Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.

Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset:

taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040
Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja.
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Seuraava Pyhäjärvi-lehti ilmestyy helmikuussa.

Aineistot toimitukseen viimeistään **ma 9.12.2015**
mennessä, kiitos!

Pyhäjärvi -tuotteet

* Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki. 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkuajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlilla ja muista pyhäjärväläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi v. 1989 ilmestynyttä kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaosuus entisestä kotipitäjästämme sekä murrenasanasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

* Isännänviiri (suunnittelu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari (suunnittelu Kaarle Viika) 42 euroa + postikulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: [www.karjalanliitto.fi /](http://www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio)
vplpyhajarvisaatio

VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Kirsti Naskali, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja
Rautasemantie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola